

অসীমত চাৰ ছোৱাল সীমা

কাঞ্চন বৰুৱা

www.assamkart.com

A Nirvana Sutra Publication

Table of Contents

[অসীমত যাৰ হেৰাল সীমা](#)

[A Nirvana Sutra Publication for AssamKart](#)

[শ্ৰদ্ধাঞ্জলি](#)

[অসীমত যাৰ হেৰাল সীমা.....](#)

[দৃশ্যপট](#)

[ধুমুহা](#)

[পৰিচয়](#)

[ৰঙালী বিহুৰ মেলা](#)

[পূৰ্বভাস](#)

[নৱ-জীৱন](#)

[কৈশোৰ স্মৃতি](#)

[চঞ্চল পৰন](#)

[ছায়াৰ মায়া](#)

[চম্পাৰ সাঁথৰ](#)

[পশ্চিমৰ ক'লা মেঘ](#)

[যজ্ঞায়োজন](#)

[প্ৰলয়ৰ সূচনা](#)

[প্ৰলয় হুংকাৰ](#)

[দানবীয় পৰিচয়](#)

[আহুতি](#)

[কালনিশা](#)

[নৱ-প্ৰভাত](#)

[শ্মশানৰ বিননি](#)

[শেষ উত্তৰ](#)

[বিয়লি বেলাৰ বিভীষিকা](#)

[সমাধি](#)

[Nirvana Sutra](#)

অসীমত যাৰ হেৰাল সীমা

কাঞ্চন বৰুৱা

A Nirvana Sutra Publication for AssamKart
(AssamKart - উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ একমাত্ৰ ই-বুক ষ্টোৰ)

www.nirvanasutra.com

উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সৰ্বপ্ৰথম ই-বুক প্ৰকাশক

Copyright © Nirvana Sutra

Copyright of the Original work © writer

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in or introduced into a retrieval system or transmitted in any form or by any means (electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise) without the prior written permission of the copyright owner, the publisher of this book and the holder of the translation copyright.

This is a work of fiction. Names, characters, places, media, incidents are either the product of author's imagination or are used fictitiously.

This eBook is licensed for your personal enjoyment only. This eBook may not be re-sold or given away to other people. If you would like to share this book with another person, please purchase an additional copy for each recipient. If you're reading this book and did not purchase it, or it was not purchased for your use only, then please purchase your own copy. Thank you for respecting the

hard work of the author.

অসীমত যাৰ হেৰাল সীমা.....

।। পঞ্চম অধ্যায়।।

পূৰ্বাভাস

...যি সময়ৰ কথা কৈছোঁ সেই সময়ত মোৰ ঘৰ আছিল বকুলপুৰত। নাম আছিল মোৰ চন্দন- চন্দন, অৰ্থাৎ মই, ৰাজধানীৰপৰা বকুলপুৰলৈ উভতি অহা মাত্ৰ এদিন নে দুদিন হৈছে। প্ৰায় দহ বছৰ ধৰি ৰাজধানীত নানান বিষয়ত শিক্ষা লাভ কৰি আকৌ মাৰ ওচৰলৈ ঘূৰি আহিছোঁ? বকুলপুৰত মোৰ মোমাইদেউহঁতৰ ঘৰ। সৰুৰেপৰা এইখন ঘৰতে ডাঙৰ-দীঘল হৈছোঁ, গতিকে ধৰি লৈছোঁ এইখনেই মোৰ ঘৰ।

মই ঘৰ পোৱাৰ পাছদিনা মোমাইদেৱে মাক কোৱা শুনিবলৈ- “পাৰ্বতী, দহ বছৰ ধৰি চন্দনক বিদেশত ৰাখি পণ্ডিত কৰি আনিলি, এইবাৰ ল’ৰাৰ বিয়াখন পাত, মোৰো আন্ধাৰ হৈ থকা ঘৰখন বোৱাৰী আহি পোহৰ কৰি পেলাওকঃ কেনে দেখ....?”

মাৰ নাম পাৰ্বতী। মোমাইদেউৰ কথাৰ উত্তৰ মাই কি দিলে নুশুনিলোঁ, কাৰণ সেইফালে মন-কাণ কৰিবৰ মোৰ অৱসৰ নাছিল, যিহেতু মই বিশেষ ব্যস্ত-মোৰ বন্ধু আহিছে। মই ঘৰলৈ ওভতা খবৰ পাইয়েই কমল-নগৰৰপৰা অশোক মোৰ ওচৰলৈ লৰি আহিছে। অশোক মোৰ ব্যস্ত, এদিন দুদিনৰ নহয়, সেই কৈশোৰৰপৰাই অশোক মোৰ বন্ধু। এই অশোকৰ লগতে চৈধ্য বছৰ বয়সত, মাক এৰি প্ৰথম ৰাজধানীলৈ যাওঁ পঢ়িবলৈ। ৰাজধানীত তিনিটা বছৰ দুয়ো একেলগেই থাকি অধ্যয়ন কৰিছিলোঁ। তাৰ পাছত শিক্ষা শেষ কৰি অশোক কমল-নগৰলৈ উভতি আহে, মই তাতেই থাকি যাওঁ আৰু সাত বছৰলৈ। অৱশ্যে

ইয়াৰ ভিতৰত যে মই অশোকক একেবাৰে দেখা নাই সি নহয়, মাজে মাজে কেইবাবাৰো অলপ সময়ৰ কাৰণে হ'লেও দেখা-সাক্ষাৎ হৈছে। এইবাৰ ৰাজধানীৰ লগত সকলো সংশ্ৰৱ একেবাৰে শেষ কৰি আহিছোঁ- আশা দুয়ো আকৌ ওচৰা-উচৰিকৈ থাকিব পাৰিম।

এই সাত বছৰৰ বিচ্ছেদে আমাৰ বন্ধুত্বৰ বান্ধটো যে অলপো শিথিল কৰি দিব পৰা নাই তাৰ প্ৰমাণ দিছে অশোক এনেদৰে মোৰ ওচৰলৈ লৰি অহাত। অশোক এতিয়া আৰু সাধাৰণ শিক্ষাব্ৰতী ছাত্ৰ নহয়, এজন সন্মানিত ব্যক্তি। লক্ষ্মীনৰায়ণ অবিহনে কমল-নগৰৰ সৰ্বেসৰী।

অশোকে মোক চেনেহ কৰে। অন্তৰত অপূৰ্ণহৈ থকা ভাতৃৰ আসনত থাপনা কৰি চিৰজীৱন মৰম-চেনেহৰ মাজত ডুবাই ৰাখিছে। বকুলপুৰলৈ আহিছে মোক নিবলৈ। কাইলৈ ভোগালী বিহু। বহুত দিনৰ মূৰত এই বিহুৰ দিনটো মোৰ লগত কটাব-সেয়ে অশোকৰ ইচ্ছা। বকুলপুৰত থাকি নহয়, কমল-নগৰৰ ৰূপালীপামত। মা আৰু মোমাইদেউৰপৰা অনুমতিও পাইছে। বিহুৰ দিনা মোক এনেকৈ এৰি দিবলৈ মাই যিমান টান পায়, তাতোকৈ বেছি টান পায় অশোকক নিৰাশ কৰিবলৈ। মাৰ চকুত আমি দুয়ো সমান। মোৰ আপোন সহোদৰ ভাতৃ এজন থকা হ'লে মাই যি চকুৰে চালেহেঁতেন অশোককো মাই সেই চকুৰেই চায়।

উৰুকাৰ ৰাতিটো দুয়ো মাৰ ওচৰত কটাই, পাছদিনা পুৱাতে উঠি গা-পা ধুই খাই-মেলি যাবলৈ সাজু হ'লোঁ। মাই অশোকক ক'লে- “অশোক, উমা আৰু ছোৱালীহালকলৈ তয়ো আকৌ

আহিবলৈ নাপাহৰিবি দেই। আজি নহ'লেও কাইলৈ বা পৰিহিলৈ... বিহুৰ নিমন্ত্ৰণ থাকিল, উমাক কৰি -”

“মাহীদেউও ভাল, নিমন্ত্ৰণ নাথাকিলেও যে আমি আহিম সেইটো যেন মাহীদেৱে নাজানেহে। ব'ল চন্দন -”

“সেইটো ময়ো জানো অশোক” - মাই হাঁহি ক'লে - “পিছে বন্ধুক পাই জানোচা পাহৰি যাৱ সেই দেখিয়ই কৈছোঁ -”

“মই পাহৰিলেও যে উমাই নাপাহৰে, সেইটোও মাহীদেৱে ভালকৈয়ে জানে...”

তাৰ উত্তৰত একো নকৈ মায়ে মাত্ৰ অলপ হাঁহিলে। পাছত মোৰ মুখলৈ চাই ক'লে - “চন্দন, বেছি ৰাতি নকৰিবি, সাঁজ লগাৰ আগতেই উভতিবি। পৰ্বতীয়া বাট বুজিছ?”

“বাৰু মা -”

আমি দুয়ো ওলাই আহিলোঁ পদুলিমূৰলৈ। তাত অশোকৰ ঘোঁৰাৰ ওচৰত তিলকক ‘শুকুলা’ৰে সৈতে সাজু দেখিলোঁ। শুকুলা মোৰ ঘোঁৰাজনীৰ নাম। তাইৰ দীঘল ডাঙৰ দেহাটো গাখীৰৰ দৰে বগা নোমেৰে ভৰা। তাতে তিলকৰ হাতত পৰি তাইৰ আৰু জেউতি চৰিছে। তেল-তেঙা ঘঁহি শুকুলাক সদায় চিকণ কৰি ৰখাটো তিলকৰ প্ৰধান কাম। তিলক মোৰ লিগিৰা। শুকুলা তাৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ গৌৰৱ। সি ভাবে, শুকুলাৰ সমান ডাঙৰ ধুনীয়া ঘোঁৰা পৃথিৱীত আৰু এটাও নাই।

আমি ঘোঁৰা দুটাৰ ওচৰ পাওঁতেই তিলকে শুকুলাৰ পিঠিৰ জীনখনৰ তলেদি ওলমি থকা কাপোৰখন তুলি মোক ক'লে - “চাওকচোন ৰোপাদেউতা, সকলো দিয়া ঠিক হৈছেনে?”

শুকুলাৰ পিঠিত দীঘলে দীঘলে এটা চেপেটা খাপত কেউপাটমান কাঁড়, ওচৰত সৰু মোনা এটাৰ ভিতৰত নুৰিয়াই থোৱা এডাল মিহি পঘা, আন এটা খাপত মোৰ হাতী দাঁতৰ নাল লগোৱা ছুৰীখন।

আজি কিন্তু এই বস্তুবোৰৰ একো প্ৰয়োজন নাছিল। তিলকে অভ্যাসবশতঃ লগত দিছে।

“তই মোৰ লগত আজি নগ’লেও হ’ব তিলক।”

“ভাল বোপাদেউতা।”

দুয়ো ঘোঁৰাত উঠি ৰাওনা হ’লোঁ। দহ মাইল বাট যাব লাগিব, তাকো পাহাৰ-পৰ্বত বগাই, গতিকে পূৰ্ণ বেগেৰে ঘোঁৰা চেকুৰাই দিলোঁ। ক’তো অলপো নৰৈ কেইবাটাও সৰু সৰু পাহাৰ ভাঙি প্ৰথম ৰ’লোঁহি শেষ পাহাৰটোৰ টিঙত থকা বহল বগা বিৰাট শিলছটাৰ ওচৰত। তাৰপৰাই ক্ৰমাৎ তললৈ নামিব লাগিব।

...বহুত সময়লৈকে নামিব নোৱাৰিলোঁ। সন্মুখৰ যিটো দৃশ্য চকুত পৰিল তাক উপভোগ নকৰাকৈ নামিবৰ শক্তি নহ’ল। ...পুৱাৰ প্ৰথম সোণোৱালী পোহৰত, ঘৰৰ নৱজাত শিশুক বেৰি ধৰি চেনেহৰ চকুৰে চাই থকাৰ দৰেই চাৰিও দাঁতিৰ ওখ ওখ পৰ্বতবোৰে যেন মুগ্ধ হৈ চাই আছে সিহঁতৰে কোলাত পৰে হাঁহি থকা কমল-নগৰৰ উজ্জ্বল মুখখন। এই প্ৰথমবাৰলৈ কমল-নগৰৰ সৌন্দৰ্য এনেভাৱে চকুত পৰিল।পাহাৰ, নদী, গছ, ঘৰ, আলিৰে সৈতে ধনীয়া ৰঙীণ ছবি এখন হৈ যেন হঠাতে কোনোবাই মোৰ চকুৰ আগত তুলি ধৰিলেহি। মুগ্ধ হৈ ভালেমান পৰ চাই ৰ’লোঁ। আপোনা-আপুনি মুখৰপৰা ওলাই গ’ল - “কি

সুন্দৰ! কি অপূৰ্ব তহঁতৰ এই কমল-নগৰ অশোক। মই কেতিয়াও ভবা নাছিলোঁ....”

অলপকৈ হাঁহি অশোকে ক’লে - “কিয়? কমল-নগৰ আজি হে প্ৰথম দেখিলি নেকি?”

কমল-নগৰলৈ আৰু এবাৰ আহিছিলোঁ; সি অশোকৰ বিয়াৰ সময়ত। তেতিয়া ৰাজধানীত থাকি পঢ়া। মাত্ৰ তিনি দিনৰ কাৰণে অশোকহঁতৰ লগত আছিলোঁহি। বিয়াৰ তিনিটা দিন অশোকক লৈ, উমাক লৈ আনন্দতে গ’ল। উমাক নবৌৰ সম্বন্ধ পাতি ৰাজধানীলৈ উভতি গৈহে মনত পৰিল, কমল-নগৰলৈ গ’লোঁ অথচ তাৰ বিষয়ে ক্ষুদ্ৰতমো ধাৰণা নহ’ল। অশোকৰ কথাৰ উত্তৰত ক’লোঁ - “দেখিছিলোঁ অশোক, তোৰ বিয়াৰ সময়ত, কিন্তু সেই দেখা আৰু আজি দেখা দুয়োটা সম্পূৰ্ণ বেলেগ। আজি দেখি বাৰে বাৰে মনলৈ এই ভাবেই আহিছে যেন ইমান দিন কিবা এটা হেৰুৱাইছিলোঁ আৰু আজি যেন হঠাতে তাক আকৌ ঘূৰাই পালোঁ।”

“সেয়ে হয়তো মাটিৰ মোহ!”

অশোকৰ কথাটো বুজিব নোৱাৰি তাৰ মুখলৈ চোৱাত সি আকৌ ক’লে -

“ওপজা ঠাইখনলৈ প্ৰত্যেক মানুহৰে মোহ একেটা থাকে। তাক প্ৰথম উপলব্ধি কৰে যেতিয়া সি তাক হেৰুৱাব খোজে বা হেৰুওৱাৰ বহুত পাছত আকৌ ঘূৰাই পায় -”

অশোকৰ কথা মানি ল’লোঁ, কিন্তু মনটোত এটা খু-দুৱনি লাগি ৰ’ল। নিজৰ জন্ম হোৱা ঠাইডোখৰৰ প্ৰতি মানুহৰ যি মোহ

কমল-নগৰৰ প্ৰতিও মোৰ জানো সেই একে মোহ? তাৰ কথা মতেতো জন্ম হোৱা উচিত আছিল কমল-নগৰত, অথচ মোৰ জন্ম...? হঠাৎ চিন্তাৰ জালখন ছিগি গ'ল। মোৰ জন্ম ক'ত? মনত পৰাৰেপৰা বকুলপুৰত মোমাইদেউহঁতৰ ঘৰত ডাঙৰ-দীঘল হৈছোঁ। এবাৰো ভাবি চোৱা নাই মোৰ জন্ম বকুলপুৰত নে আন ঠাইত? আজিলৈকে কোনেও মোক এই বিষয়ে একো কোৱা নাই- মাই কোৱা নাই, অশোকে কোৱা নাই, আন কোনেও কোৱা নাই। ভাবি আচৰিত হ'লোঁ মই নিজেও কাকো এই বিষয়ে একো সোধা নাই- এবাৰ ভুলতো ভাবিও চোৱা নাই। আজি অশোকৰ একেধাৰ কথাতে বহুত প্ৰশ্নই একেলগে মনলৈ আহিল। মোৰ জন্ম ক'ত? মোৰ নিজৰ ঘৰত নাথাকি মই মোমাইদেউহঁতৰ ঘৰত কিয় এইবোৰ একো আজিলৈকে কোৱা নাই? সৰুতেই ৰাজধানীলৈ গুচি যোৱাত সময় বা সুবিধা পোৱা নাই নে ইচ্ছা কৰিয়েই সকলো মোৰ ওচৰৰপৰা লুকুৱাই থৈছে? অজ্ঞাতে এবাৰ বুকুখন কঁপি উঠিল। ভয় হ'ল জানোচা মোৰ জন্মৰ এটা অতীত ইতিহাস আছে নহ'লে মোক নক'ব কিয়?

মোৰ মুখলৈ চাই আচৰিত হৈ অশোকে সুধিলে - “ক'তো চন্দন?” লৰালৰিকৈ প্ৰকৃতিস্থ হ'বৰ চেষ্টা কৰি ক'লোঁ - “ক'তো একো হোৱা নাই।”

অশোকে কি ভাবিলে ক'ব নোৱাৰোঁ, হঠাৎ মোক দূৰৰ কমল-নগৰৰ দক্ষিণ পাৰৰ মাজত থকা ডাঙৰ ঘৰ এটা দেখুৱাই প্ৰশ্ন কৰিলে - “সেই ঘৰটোৰ নাম জান?”

“নাজানো -”

অলপো উৎসাহ নেদেখুৱাই নীৰস, নিৰ্লিপ্ত কণ্ঠেই ক'লোঁ।
অশোকে তীক্ষ্ণভাৱে আকৌ মোলৈ এবাৰ চালে। মই বুজা নাই সি
কি বিচাৰিছে মোৰ মুখত? ঘৰটোৰ ফালে চাই সি ক'লে - “মই
ভাবিছিলোঁ তই জান, ঘৰটোৰ নাম ৰঙাটিলা...চৌবিছ বছৰ
আগতে সেই ঘৰখনতে তোৰ জন্ম হৈছিল চন্দন, আৰু....”

অশোকৰ কথা শুনি স্তম্ভিত হৈ গ'লোঁ - “সেইবোৰ থাকক অশোক
আৰু একো ক'ব নালাগে -”

মনৰ সন্দেহ আৰু বদ্ধমূল হ'ল। কিয় ক'ব নোৱাৰোঁ দুগুণে ভয়
হৈছে জানোচা অশোকে মোৰ অতীত জীৱনী ক'বলৈ আৰম্ভ
কৰে। সি যদি শুনিবলৈ অপ্ৰিয় হয়? মোৰ জন্ম ৰঙাটিলাত অথচ
ডাঙৰ-দীঘল হ'লোঁ বকুলপুৰত, ইয়াৰ অৰ্থ কি?

অশোকে আকৌ প্ৰশ্ন কৰিলে - “কিয়, তই তেনে তোৰ সৰুকালৰ
কথা সকলো জান?”

“একো নাজানো। মোৰ জন্মৰহস্য জানি থোৱা যে মোৰ উচিত
আছিল সেই কথা আজিলৈকে এবাৰ ভবাও নাছিলোঁ আৰু
ভাবিবলৈ সময়ো পোৱা নাছিলোঁ আৰু আচৰিত, কোনেও মোক
এবাৰো কোৱা নাছিল। কিন্তু সি যদি শুনিবলৈ সঁচাই অপ্ৰিয় হয়
থাওক অশোক মই তাক আজিও শুনিব নোখোজোঁ -”

“অপ্ৰিয়?” আচৰিত হৈ অশোকে ক'লে - “অপ্ৰিয় হ'বলৈ যাব
কিয়?”

“অদ্ভুত তই। ...অৱশ্যে অপ্ৰিয় এই কাৰণেই ক'ব পাৰ যে তই
সৰুতেই। পিতৃহাৰা। লক্ষ্মীনাৰায়ণ ডাঙৰীয়া কমল-নগৰৰ প্ৰধান
ৰাজবিষয়া হোৱাৰ আগতেই ৰঙাটিলাত আছিল তহঁত।

কমল-নগৰ আজি ইমান সমৃদ্ধিশালী যিজনাবৰ অক্লান্ত। পৰিশ্ৰমৰ ফলত হৈছে, সেইজনাৰে একমাত্ৰ সন্তানে তাৰ ফলভোগ কৰাৰপৰা সৰুতেই বঞ্চিত হৈ যোৱাটো অৱশ্যে দুখৰ কথা চন্দন। কমল -নগৰৰ কাৰণে, তাৰ মানুহৰ সুখ-সুবিধাৰ কাৰণেই তোৰ দেউতাৰে জীৱনটো উৎসৰ্গ কৰিলে। তই হয়তো নাজান, চল্লিছ-পঞ্চাছ বছৰৰ আগৰ কমল-নগৰ আছিল খাল-ডোঙেৰে ভৰা, অপৰিষ্কাৰ-অপৰিচ্ছন্ন। তোৰ দেউতাৰে কি অক্লান্ত পৰিশ্ৰম কৰি কমল-নগৰৰ ইমূৰৰপৰা সিমূৰলৈকে প্ৰতিডোখৰ মাটি, প্ৰতিটো ঘৰ, প্ৰতিটো আলি ছবিৰ নিচিনা ধুনীয়া কৰি গঢ়ি তোলাৰ লগতে প্ৰতিটো মানুহক বুজাই গ'ল কেনেকৈ নিজৰ দেশখনক ভাল পাব লাগে-ভক্তি কৰিব লাগে- গৰীয়সী কৰি তুলিব লাগে....।”

লক্ষ্মীনাৰায়ণ আছিল মহাদেউৰ সোঁহাত। আজিও ভাবিলে আচৰিত লাগে মহাদেৱে কিমান ভাল পাইছিল নিজৰ ঠাইখনক। মৃত্যুশয্যাতে আনকি তাৰেই স্বপ্ন দেখিছিল। অন্তিম সময়তো এবাৰ নিজৰ স্ত্ৰী-পুত্ৰৰ কথা নাই ভবা-ভাবিছিল কমল-নগৰৰ কথা। লক্ষ্মীনাৰায়ণৰ হাতত ধৰি কৈছিল - “আৰু বহুত কৰিবৰ আশা আছিল, সময় নাপালোঁ। তুমি থাকিলা-তুমিয়েই কৰিবা লক্ষ্মী।”

খন্তেক মনে মনে থাকি অশোকে আকৌ ক'লে - “লক্ষ্মীনাৰায়ণো অকৃতজ্ঞ নহয়, নিজৰ সাধ্য অনুসৰি মহাদেউৰ কথা ৰাখিছে। মহাদেউ ঢুকুৱাৰ পাছত মাহীদেৱে তোক লৈ গুচি যায় বকুলপুৰলৈ তোৰ মোমায়েবহুঁতৰ ঘৰলৈ। তই তেতিয়া তিনি চাৰি বছৰীয়া শিশু। তেতিয়াৰপৰাই তই তাতা...”

তৃপ্তিত, গৌৰৱত মুগ্ধ হৈ অশোকৰ কথাবোৰ শুনি গৈছিলোঁ। সি ক'বলৈ এৰাত ব্যগ্ৰ হৈ সুধিলোঁ - “তাৰ পাছত...”

আগৰ সুৰতেই সি কৈ গ'ল - “তাৰ পাছত আৰু কি হ'ব! এই বকুলপুৰৰ হাবিত সেই মহাদেউৰ ল'ৰা হৈ তই এটা গাটগৰু হৈছ। ডাঙৰ হৈছ। নিজৰ জন্মৰ কথা, দেউতাৰৰ কথা, তই আজিলৈকে নাজান। সঁচাই চন্দন, তই মোক আচৰিত কৰিলি....।”

অপৰাধীৰ দৰেই তাৰ মুখলৈ চোৱাত অলপ হাঁহি সি মোৰ পিঠিত এটা ঢকা মাৰি ক'লে - “ব'ল ব'ল এইবাৰ যাওঁ, আৰু যদি কিবা শুনিবৰ ইচ্ছা থাকে মাহীদেউক সুধিবি -”

ভাবিলোঁ, নিশ্চয় সুধিম, কিন্তু প্ৰথমেই সুধিম মোক কিয় ইমান দিন একো কোৱা নাছিল।

আনন্দ মনেৰেই ক'লোঁ - ‘বেছ ব'ল।’

দুয়ো শিলছটাৰপৰা তললৈ নামিবলৈ আৰম্ভ কৰিলোঁ। কিছু সময়ৰ ভিতৰতে সমতল ঠাই পালোঁহি। প্ৰথমেই আমাক অভ্যৰ্থনা কৰিলে। কমল-সৰোবৰে। ঘোঁৰা দুটাক পানী খুৱাই আকৌ ৰাওনা হ'লোঁ। এতিয়া আমি কমল-নগৰৰ মাজত। ৰঙাআলিত উঠিয়েই অশোকে সুধিলে - “এইবাৰ কোনফালে যাবি? খেলমাটিত উমাহঁতক লগ ধৰিবি নে ৰূপালীপামত বহি বাট চাবি?”

“আহিছোঁ যেতিয়া ম'হযুঁজখননো এৰোঁ কেলৈ? ব'ল খেলমাটিলৈকে প্ৰথমে যাওঁ।”

দুয়ো আগবাঢ়িলোঁ। বগাদলং পাৰহৈ ৰঙাআলিৰে নগৈ এটা চমু আলি ল'লোঁ। খেলমাটি যেতিয়া পালোঁগৈ তেতিয়া খেলমাটি

আৰু খেলমাটি হৈ থকা নাই। জনসমুদ্ৰৰ মাজত এচপৰা মুকলি মাটিও চকুত নপৰিল। মানুহ ফালি মাজত সোমাবৰ চেষ্টা নকৰি অলপ দূৰৈত থকা গছ এডালৰ ছাঁত দুয়ো ব'লোঁগৈ। তাৰপৰাই দেখিলোঁ! খেলমাটিৰ সোঁমাজতে ডাঙৰ ঘূৰণীয়া এডোখৰ ঠাই মুকলি ৰাখি তাৰ চাৰিওদাঁতিয়ে এককাল ওখলৈ বাঁহৰ বেৰদি ঘেৰি ৰাখিছে। বুজিলোঁ সেইডোখৰেই যুঁজৰ ঠাই। এফালে দেখিলোঁ তালৈ সোমাব পৰাকৈ এনল বহল বাট এটা মাথোঁ মুকলি কৰি থোৱা হৈছে। বেৰৰ দুটা দাঁতিত বেৰত লগাকৈ একোখন বহল ওখ চাং। এখন উত্তৰ ফালে, আনখন দক্ষিণ ফালে। পূব আৰু পশ্চিম দাঁতি দুটা মুকলি। এই চাং দুখনৰ ওপৰত, তলত আৰু মুকলি ঠাইবোৰৰ চাৰিসীমা জুৰি শাৰী শাৰী ল'ৰা-ছোৱালী, ডেকা-গাভৰু, বুঢ়া-বুঢ়ী নান বৈশত; নানা বয়সৰ অলেখ মানুহ, আনকি ভিতৰলৈ সোমোৱা বাটটোও, মানুহেৰে ভৰা।

এই হাজাৰ হাজাৰ মানুহৰ ভিতৰত বহু সময়লৈকে এখনো চিনাকি মুখ নেদেখিলোঁ। দেখিম বুলি আশাও কৰা নাছিলোঁ। কিন্তু চাৰিওফালে চকু ফুৰাই চাই থাকোঁতে হঠাৎ চকুত পৰিল, মোৰ সোঁফালে থকা চাংখনৰ ওপৰত বহি থকা এজনী গাভৰু। মুখখন মোৰ চিনাকি... হয় সেয়া চম্পা, মোৰ কৈশোৰৰ খেলৰ লগৰী, মই পাতি লোৱা ভনী, বকুলপুৰত সৰুৰেপৰা একেলগেই ডাঙৰ-দীঘল হৈ উঠিছোঁ। মনত পৰিল বছৰদিয়েকৰপৰা বুঢ়ী আইতাকৰ সৈতে কমল নগৰত আছেহি। মোৰ দৃষ্টি লক্ষ্য কৰি অশোকেও সেইফালে চাই সুধিলে - “সেয়া কোন নিশ্চয় চিনি পাইছ?”

“নোপোবাৰতে কোনো কাৰণ দেখা নাই অশোক। অকল চম্পাকে নালাগে, তাইৰ চিৰকলীয়া চঞ্চল পুৰণা সুন্দৰ হাঁহিটোও। কিন্তু তাৰ বাহিৰে তোৰ কমল-নগৰৰ বাকী সকলোৱেই দেখিছোঁ মোৰ অচিনাকি-”

“আশাকৰোঁ এইবাৰ হয়তো লাহে লাহে সকলো চিনিবি।”

“মোৰো সেয়ে আশা।”

আকৌ চম্পাৰ ফালে চালোঁ। চাৰিওফালৰ মানুহবোৰৰ আনন্দ-কোলাহলৰ মাজত, হাঁহিৰ শব্দটো শুনা নাই যদিও দেখিলে চম্পাই হাঁহিছে। ওচৰৰ আন আন গাভৰুবোৰেও হাঁহিছে। তাৰ কাৰণটো হয়তো চম্পাৰে সৃষ্টি- চিৰজীৱন তাই এনেকৈ হাঁহিয়েই কটাব নেকি?

প্ৰশ্নটো নিজকে কৰিছিলোঁ, কিন্তু তাৰ উত্তৰটো দিলে অশোকে, -“যদি সেয়ে হয় ক্ষতি কি চন্দন? সিটো ভগৱানৰ শ্ৰেষ্ঠ আশীৰ্বাদ। উমাহঁতক দেখিছ নে নাই?”

“ক’তা নাই দেখা...। বিপৰীতফালে থকা চাংখনলৈ আঙুলিয়াই অশোকে দেখুৱালে। তিনি বছৰৰ মূৰত আকৌ উমাক দেখিলোঁ। লগত আৰতি-মণিকো দেখিলোঁ। মণিক মই তাইৰ দুবছৰ বয়সতে শেষবাৰলৈ দেখা-বিয়াৰ পাছত উমাক আৰু কেইবাবাৰো লগ পাবলৈ সিহঁত দুয়ো মোৰ লগত তেতিয়াৰপৰাই নতুন সম্বন্ধ পাতি লৈছে- মই সিহঁতৰ ‘চন্দন-মামা’। উমাৰ ফালৰপৰা চকু দুটা সোনকালে ঘূৰাব নোৱাৰিলোঁ। সেইফালে চাই ক’লোঁ, -“অশোক, নবৌৰ দেখিছোঁ বয়স বাঢ়িছে মান ৰূপো দুগুণে চৰিছে।” উত্তৰ নিদি অশোকে মাথোঁ অলপ হাঁহিলে!

ঠাট্টা কৰি সুধিলোঁ - “গৰ্ব হৈছে নেকি?”

“হ’বতো নহ’ব কৈলৈ?” বিবাহিত জীৱনৰ দহটা বছৰ উমাৰ লগত কটায়ো অশোকে মুগ্ধ হৈয়ে উমাহঁতৰ ফালে চালে। এইবাৰ মোৰ চকুত পৰিল উমাৰ কাষতে বহি থকা এগৰাকী গাভৰুৱে। কেতিয়াও দেখা নাই। অশোকক সুধিলোঁ, - “কোন, সেয়া?”

উমাৰ চাৰিওকাষেই গাভৰু। ধৰিব নোৱাৰি প্ৰশ্ন কৰিলে, “কাৰ কথা সুধিছ..?”

মোৰ সুবিধাৰ কাৰণেই হওক বা আন কাৰণেই হওক, ঠিক সেই মুহূৰ্ততে উক্ত গাভৰুৱে বহাৰপৰা উঠি উমাক কিবা এটা কৈ চাঙৰ মাজে মাজে গজেন্দ্ৰ-গমনে এদাঁতিয়ে নামি তলৰ মানুহবোৰৰ মাজত আঁৰ হৈ গ’ল। অশোকে দেখি ক’লে, - “সেয়া? আৰে সেয়া গৌৰী! লক্ষ্মীনাৰায়ণৰ জীয়েক।” কথাষাৰ অশোকে এনেভাৱে ক’লে যেন গৌৰীক মই চিনি নোপোৱাত সি আচৰিত হৈছে।

গৌৰী! গৌৰী! মনে মনে দুবাৰ আওৰালোঁ নামটো। ক’ৰবাত যেন শুনিছোঁ এই নাম। কোনে কৈছিল? কাৰ মুখত শুনিছিলোঁ? উমাৰ? নে চম্পাৰ?... হয়, হয়, বোধকৰোঁ চম্পাৰে -মুহূৰ্তৰ পাছত সকলো পৰিষ্কাৰ হৈ গ’ল। মনত পৰিল চম্পাৰ মুখতে এই নাম প্ৰথম শুনিছিলোঁ। এদিনৰ দৃশ্য এটা চকুৰ আগত ভাঁহি উঠিল - চম্পাই কৈছিল মোকঃ “বুজিছা দাদা, কিনো কম গৌৰী মহাৰাণীৰ ভেমৰ কথা, মাটিত যে - ভৰিয়েই নপৰিব...”

চম্পাৰ দুৰ্বলতা ক’ত মই জানো। খং তুলিবলৈ তাতেই আঘাত কৰিলোঁ - “যা যা। ছোৱালীজনী নিশ্চয় তোতকৈ বেছি ধুনীয়া,

সেই দিলে হিংসাতে কৈছ।”

গৌৰী, উমাতকৈয়ো চম্পা ৰূপৱতী। কমল-নগৰৰ, বকুলপুৰৰ সকলো গাভৰুৰ মাজত চম্পা শ্ৰেষ্ঠ সুন্দৰী, তাক সকলোৱে জানে। চম্পাই নিজেও জানে, তথাপি তাইৰ ভয় নুগুচে জানোচা কোনোবাই তাইক সেই উচ্চ আসনৰপৰা নমাই দিয়ে। মোৰ কথা শুনি ভেকাহি মাৰি উঠিল - “ইস্ কি মোৰ পানী খোৱা পুখুৰীত বিহ দিলে যে হিংসা কৰিবলৈ যাম? ভেম আছে দেখিহে..। কিন্তু দাদা, দেখিবলৈ হ’লে সঁচাকৈয়ে ধুনীয়া উমা বাইদেউতকৈয়ো বেছি-”

“তোতকৈ একা?”

“ফুঃ!” অলপ গম্ভীৰ হোৱাৰ ভাও ধৰি ক’লে - “অৱশ্যে মোতকৈ দুহাত পাছতে বৈছেহি আৰু সদায় বৈয়ে থাকিব। গৌৰীয়ে তাক জানে আৰু তাৰ বাবে আশাকৰোঁ দুখো নকৰে- “দাদা, তুমি এটা কাম কৰা।”

“কি?”

“তুমি গৌৰীক বিয়া কৰোঁৱা, দুয়ো বেছ মিলিবা...”

থাপ মাৰি তাইৰ চুলিকোছাত ধৰিব খুজিছিলোঁ, কিন্তু তাই যিমান ধুনীয়া তাতকৈ ঢেৰ বেছ টেঙৰ। কথাটো কৈয়ে মোৰ ওচৰপৰা আঁতৰি দূৰৈত থিয় দিলে, গতিকে আন পথ ল’লোঁ। তাই কোৱাৰ দৰেই গম্ভীৰ হৈ ক’লোঁ - “দুয়ো বেছ মিলিম চম্পা? কিন্তু মই ভাবিছিলোঁ তোৰ লগতে হে বেছি মিলিম বুলি..”

চম্পাৰ গাল দুখন ৰঙা হৈ উঠিলঃ “ছিঃ ছিঃ দাদা। তোমাৰ যদি লাজ আছে মই যে তোমাৰ ভনী হওঁ, নহ’লে -”

“নহ'লে কি?”

‘নহ'লে কোনো গৌৰীক তোমাৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ নিদিলোঁহেঁতেন-” পাছ মুহূৰ্ত্তত চম্পা মোৰ ওচৰৰপৰা দৌৰ দিলে।

সেই গৌৰীকে আজি দেখিলোঁ। চাঙৰপৰা নামি যোৱাত অশোকক সুধিলোঁ - “নামি ক'লে গ'ল?”

অলপ ভাবি অশোকে ক'লে - “বোধকৰোঁ আনখন চাঙত থকা চম্পা, ৰমা আদি বান্ধবীসকলৰ ওচৰলৈ -”

তাৰ পাছত কি উমা কি চম্পা কালৈকো আৰু চোৱা নহ'ল। চকু দুটা আপোনা-আপুনি ঘূৰি গ'ল দুটা উন্মত্ত পশুৰ ফালে। যুঁজ আৰম্ভ হৈছে। দুটা ডাঙৰ ডাঙৰ তেজী ম'হে দুফালৰপৰা ইটোৱে সিটোক মত্ত হৈ আক্ৰমণ কৰিছে। দুয়োটাই সমান বলী। সিহঁতৰ শিঙে শিঙে লাগি হোৱা শব্দ ভালেমান আঁতৰত থাকিও স্পষ্ট শুনিছোঁ। সিহঁতৰ ঠেঙৰ তলৰ মাটিডোখৰ কঁপিছে -

ঘোঁৰাৰপৰা নামি অশোকে মোক অপেক্ষা কৰিবলৈ কৈ মানুহ এজনৰ লগত গল্প কৰি কৰি মানুহবোৰৰ মাজত অদৃশ্য হৈ গ'ল। ম'হ দুটাৰ ফালৰপৰা মই কিন্তু চকু দুটা ঘূৰাব পৰা নাই। দূৰত থাকিও ঘোঁৰাৰ ওচৰৰপৰা ভালকৈয়ে যুঁজ দেখি, তথাপি আৰু অলপ ওচৰ চাপি গ'লোঁ। অলপ পাছতে দেখিলোঁ, দুয়োটাৰে শিঙৰ গুৰিয়েদি তেজ বিৰিঙি ওলাইছে। তপত তেজৰ গোলক পাই দুয়োটা আৰু হিংস্ৰ হৈ উঠিছে তেজো ওলাইছে দুগুণ। চাই থাকোঁতে থাকোঁতেই দুয়োটাৰে মূৰ দুটা ৰাঙলী হৈ উঠিল। তথাপি কোনেও কাকো এৰা নাই। কিন্তু মন কৰি দেখিলোঁ

মোৰফালে মুখ কৰি থকা ম'হটো যেন ক্ৰমাৎ দুৰ্বল হৈ আহিছে। তাৰ প্ৰতিদ্বন্দীক আক্ৰমণ কৰিবলৈ এৰি নিজক ৰক্ষা কৰিবলৈকে সি আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছে। সময় বুজি তাৰ শত্ৰুৱেও তাক ক্ৰমাৎ ঠেলি নিছে। বেচেৰাই বুজিছে, তাৰ পৰাজয় অৱশ্যন্তাৰী আৰু পৰাজয় মানেই মৃত্যু। সি তাক বিচৰা নাই। হ'লেই বা পশু, সিওতো বাচি থাকিব খোজে। সেই দেখিয়েই হয়তো প্ৰাণপণ শক্তিতে তাৰ প্ৰতিদ্বন্দীক ৰাখিব খুজিছে, কিন্তু পৰা নাই। তাক ঠেলি নি নি মানুহে বেৰি থকা খোলা বাটটো পোৱাইছেগৈ। ... সেইফালে চকু পৰাত আকৌ এবাৰ গৌৰীক দেখাৰ সুযোগ মিলিল। মানুহৰ মাজে মাজে বিহুৰ সন্তাষণ লৈ গৌৰী সেই সময়তে ঠিক সেইখিনি পাইছেহি। আনখন চাঙলৈ এতিয়াও আধাবাট বাকী।

ম'হ দুটা মানুহবোৰৰ একেবাৰে ওচৰ পোৱা দেখি সকলোৱে চিঞৰি উঠিল। চিঞৰ শুনি খন্তেকলৈ বিজয়ী ম'হটোৱে যুঁজ এৰি মূৰটো তুলি চোৱাত হাৰিবখোজাটোৱে সেই মুহূৰ্তৰ পূৰা সুযোগ ল'লে। হঠাৎ সি ঘূৰি লৈ প্ৰাণপণ শক্তিতে সেই খোলা বাটেৰে মানুহবোৰৰ মাজেদি প্ৰাণ লৈ ল'ব দিলে। বিজয়ীটোৱে গৰ্জন কৰি তাক খেদি গ'ল। সিহঁতৰ সমুখৰ মানুহবোৰ যেয়ে যেনি পায় ছিটিকি পলাবলৈ ধৰিলে। চাৰিওফালে হুলস্থূল লাগি গ'ল। ঘটনাটো চাই থাকোঁতেই ইমান অতৰ্কিতে কেনেকৈ যে ঘটিল তাক জুকিয়াই ভাবিবলৈকে সময় নাপালোঁ। বিপদটো ঠিক মোৰ সন্মুখত নহয়, বেৰৰ সিপাৰে। কিছুমান মানুহক দেখিলোঁ ম'হ দুটাক ধৰিবৰ কাৰণে পাছে পাছে খেদি যোৱা। মই তেতিয়ালৈকে কি কৰা উচিত একো ঠিক কৰিব পৰা নাই। সকলো অচিনাকি

মানুহ। কিন্তু সেই মুহূর্ততে সকলো মানুহৰ চিঞৰ-বাখৰৰ মাজত এটা চিনাকি চিঞৰ কাণলৈ আহিলঃ উমাই প্ৰাণপ্ৰাণ আকুল হৈ চিঞৰিছে- “গৌৰী! গৌৰী...।”

পাহৰি গৈছিলোঁ গৌৰীও যে অলপ আগতে সেই ঠাইডোখৰ পাইছিলহি। একো নভবাকৈয়ে হঠাৎ ঘোঁৰাজনী মানুহৰ মাজেদি চেকুৰাই নিলোঁ আৰু একে জাপেই বেৰখন পাৰ হৈ যিফালেদি ম'হহাল ওলাই গৈছিল সেই ফালেই বিজুলী বেগেৰে আগবাঢ়িলোঁ।

“দাদা! দাদা!...”

মোক নে আন কাৰোবাক কোনে মাতিলে কাণ কৰিবলৈ নহ'ল। কিছুদূৰ গৈয়ে দেখিলোঁ বিজয়ী ম'হটোক চাৰিওফালৰপৰা কিছুমান মানুহ ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। তাৰ কিছুআগত পলৰীয়া ম'হটো সমানে দৌৰিছে- লক্ষ্য আগত থকা হাবিখন, আৰু দেখিলোঁ ম'হটোৰ আগে আগে কিছুমান মানুহেও প্ৰাণ লৈ পলাইছে। চিনিবলৈ সময় নালাগিল, মানুহজাকৰ মাজত গৌৰীও আছে।

ক্ৰমাৎ ম'হটো আৰু মানুহবোৰ হাবিৰ কাষ পাইছেগৈ। হাবি সোমোৱাৰ লগে লগেই যেয়ে যেনি পায় বাট ল'লে। সকলোবোৰেই নিজৰ নিজৰ প্ৰাণ লৈ ব্যস্ত।

গৌৰীৰ দুৰ্ভাগ্য- যিটো বাট গৌৰীয়ে ল'লে, সেই একেটা বাটেই লগে ম'হটোৱে। গৌৰীয়ে ক'ব পৰা নাছিল, কিন্তু এবাৰ পাছলৈ চায়েই এটা চিঞৰ মাৰিলে- ভাবিছিলোঁ গৌৰী পৰি যাব, কিন্তু নগ'ল। গৌৰীয়ে সকলো শক্তিতে আকৌ দৌৰিছে। মই

ম'হটোৰপৰা তেতিয়াও ভালেখিনি দূৰত, কিন্তু ওচৰ পাইয়েই বা কি কৰিম ঠিক কৰিব পৰা নাই।

হঠাৎ মনত পৰিল কৈশোৰৰ দিনবোৰলৈ। চম্পা, মই শুকুলা আৰু বকুলপুৰৰ হাবিৰ সৰু সৰু জন্তুবোৰলৈ - ভাবিবলৈ নৰ'লোঁ... তিলকে পুৱা লগত দিয়া পঘাডাল উলিয়াই তৎক্ষণাত তাৰ এমূৰে চোঁচনা গাঁঠি দি কৈশোৰৰ দিনবোৰৰ দৰেই চেষ্টা কৰিলোঁ, শহা-পহুৰ ঠাইত দূৰৰেপৰা এটা উন্মাদ ম'হ গাঁঠিবলৈ।

তিনিও সমানে গৈছোঁ। গৌৰী আগত, ম'হটো মাজত আৰু মই ঘোঁৰাৰে সৈতে পাছত। এবাৰ দুবাৰ তিনিবাৰৰ মূৰত সফল হ'লোঁ। ম'হটোৰ ডিঙিত নহ'লেও শিঙৰ গুৰিত গাঁঠিটো লাগিল। কিছুদূৰ সি মোক ঘোঁৰাজনীৰে সৈতে টানি নিলে যদিও তাৰ দুৰ্বল শিঙত জোৰ পৰাত অলপ পাছতে বৈ পৰিবলৈ বাধ্য হ'ল। লৰালৰিকৈ ওচৰৰ গছ এডালত পঘাডালৰ আনটো আগ বান্ধি গৌৰীলৈ চালোঁ। গৌৰীয়ে সমানে দৌৰিছে, এবাৰো পাছলৈ চোৱা নাই। ম'হটো বন্ধা সময়কণতে গৌৰী ভালেমান দূৰ আগবাঢ়িল। দুবাৰমান চিঞৰিলোঁ কিন্তু ক'ব নোৱাৰোঁ গৌৰীয়ে শুনিলে নে নাই - এবাৰ নৰ'লেও পাছলৈকে ঘূৰি নাচালে - সমানে কেৱল দৌৰিছে।

ঘূৰাই আনিবলৈ ময়ো পাছে পাছে গ'লোঁ, কিন্তু অতপৰে দুয়ো ভালেখিনি হাবিৰ ভিতৰ সোমালোঁগৈ। গৌৰীৰ ওচৰ পোৱাৰ অলপ আগতেই হঠাৎ ওলাই থকা গছৰশিপা এডালত উজুতি খাই গৌৰী পৰি গ'ল। লৰালৰিকৈ উঠিব খুজিছিল, কিন্তু ঠিক পাছফালে মোৰ ঘোঁৰাজনীৰ খুৰাৰ শব্দটোকে ম'হৰ শব্দ ভাবি জীৱনৰ সকলো আশা এৰি দুয়ো হাতেৰে মুখখন ঢাকি পেলালে।

মই গৌৰীৰ ওচৰত ব'লোঁহি। গৌৰী শিয়ঁৰি উঠিছে। ঘূৰি চাবৰ সাহ নহ'ল, হয়তো ভাবিছে, কোন মুহূৰ্তত ম'হটোৰ শিংটো পিঠি ভেদি বুকুৰেদি ওলাই যাব।... আচৰিত হ'লোঁ তেতিয়ালৈকে ডাঙৰ ঘৰৰ আলসুৰা জীয়ৰী গৌৰীক মূৰ্ছিত হোৱা নেদেখি। আধা বহা আধা উঠা অৱস্থাতে হাতেৰে মুখখন ঢাকি নিশ্চল হৈ বৈ আছে। চকু মেলি মৃত্যু আঘাত ল'ব পৰা শক্তি আৰু সাহ দেখিছোঁ গৌৰীৰ নাই।

লাহেকৈ মাত দিলোঁ- “উঠক।”

মোৰ মাতত গৌৰীয়ে ভৰসা পাওক ছাৰি দুগুণ ভয়হে খালে, “উস্ ভগৱান।”

গৌৰীয়ে এতিয়াও পাছফালে আমাক ম'হটো বুলিয়েই সম্ভৱ কল্পনা কৰি লৈছে। বেচেৰীৰ অৱস্থা দেখি পুতৌ হ'ল, লগে লগে হাঁহিও উঠিল। ..বিপদত প্ৰাণ লৈ পলোৱা মানুহৰ মুখৰ ভাব-ভংগীক, আৰু দৃশ্যবোৰ বিপদ কটাৰ পাছত মনত পৰিলে... কেতিয়াবা কেতিয়াবা হাঁহি ৰাখিবলৈ টান হৈ পৰে। এতিয়াও মোৰ সন্মুখত গৌৰীক দেখি, এগৰাকী সুসজ্জিত ধুনীয়া গাভৰুৰ প্ৰাণ লৈ পলোৱা দৃশ্যটো মনত পৰি, বিশেষকৈ চম্পাৰ সেই ভেমত মাটিত ভৰি নপৰা মহাৰাণীৰ এনে পৰিণতি দেখি বৰ হাঁহি উঠিল। তাক সংযত কৰাৰ আগতে ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে সি শব্দ কৰি ওলাই আহিলঃ “ছিঃ কথাটো ভাল নহ'ল, কিন্তু কি কৰিম!” এবাৰ ওলালে যেতিয়া আৰু তাক ফিৰাই নিয়াৰ উপায় নাই। গতিকে অৱস্থাটো গাভীৰ্যৰে পৰিপূৰ্ণ নাৰাখিবলৈ অলপকৈ হাঁহি ক'লোঁ- “এইবাৰ আপুনি উঠক, বোধকৰোঁ ভগৱানে আপোনাৰ কথা শুনিছে...।”

গৌৰীয়ে লাহে লাহে চকুৰপৰা হাত ওচাই চকুৰ দাঁতিয়েদি মোৰ ফালে চালে। পাছত চাৰিওফালে চকু ফুৰাই দেখে, কি ম'হ, কি মানুহ, ক'তো একোৰে চিন-চাব নাই। এখন হাবিৰ মাজত মাত্ৰ গৌৰী আৰু মই। গৌৰীয়ে আকৌ মোৰ মুখলৈ ঘূৰি চোৱাত ক'লোঁ- “উঠক, ক'ৰবাত দুখ পালে নেকি...?”

গৌৰীয়ে কিন্তু মুখেৰে নামাতিলে। আচৰিত হৈ মোৰ মুখলৈ চালে। ভাবিলোঁ হয়তো কেতিয়াও নেদেখা অচিনাকি ডেকা এজনক সমুখত দেখি গৌৰী আচৰিত হৈছে। অলপ পাছত হে বুজিলোঁ সি নহয়- গৌৰী আচৰিত হৈছে, গৌৰীৰ বিপদত কোনোবাই যে এনেদৰে হাঁহিব পাৰে তাক দেখি। গৌৰীৰ জীৱনত ই সম্পূৰ্ণ নতুন- মোৰ স্পৰ্দ্ধা দেখি গৌৰী অবাক হৈ গৈছে। কমল-নগৰৰ ৰাজকুঁৱৰী অসহায় হৈ মাটিত পৰি আছে আৰু মই এটা সাধাৰণ মানুহ হৈ তেতিয়ালৈকে ঘোঁৰাৰ ওপৰত থাকিয়েই গৌৰীক হাঁহিছোঁ- “কি স্পৰ্দ্ধা এই মানুহটোৰ।” গৌৰীয়ে ম'হৰ পৰা হ'ব পাৰা বিপদৰ কথা ভবা নাই, ভাবিছে পদমৰ্যাদাৰ কথা।

পাছ মুহূৰ্তত গৌৰী বিজুলী বেগেৰে থিয় হৈ উঠিল। খঙত চকু দুটা জ্বলিছে, মুখখন ৰঙা পৰি উঠিছে চকুৰ পাহি দুটা আধা জাপ খাই গৈছে। তলৰ ওঁঠটো দাঁতেৰে চেপি ধৰি মোৰ ফালে চাই গৰ্জি উঠিল, “খুব পৌৰুষ দেখুওৱা হ'ল; মোৰ বিপদত এনেকৈ দাঁত উলিয়াই হাঁহিবলৈ অলপো লাজ লগা নাই?”

বোধকৰোঁ মোৰ মুখত তেতিয়াও হাঁহি আছিল। গৌৰীৰ কথাত সি মুহূৰ্ততে মৰি গ'ল। মোৰ হাঁহিটো উচিত নাছিল সঁচা, কিন্তু সেই বুলি সম্ভ্ৰান্ত ঘৰৰ গাভৰু এজনীয়ে অচিনাকি মানুহ এজনক যে

এনেকৈ কথা ক'ব পাৰে সি মোৰ ধাৰণাৰ অতীত আছিল। কি উত্তৰ দিয়া উচিত ভবাৰ আগতেই আপোনা-আপুনি মুখৰপৰা ওলাই গ'ল - “কিয় কান্দিব লাগিছিল নেকি?”

পাছ মুহূৰ্ত্তত কিন্তু নিজৰ ওপৰতে খং উঠিল, - ছি! কি ল'ৰা-ধেমালি কৰিছোঁ? গৌৰীৰ খং উঠিছে বুলি যে মোৰো খং উঠিব লাগে তাৰেই বা কি মানে আছে? গৌৰীৰ খং মাৰ নিয়াবলৈ চেষ্টা কৰিলোঁ - “মোৰ দোষ হৈছে, ক্ষমা কৰক- আপুনি বেছি কষ্ট পালে নিজৰ দোষতো মই মাতোতেই ঘূৰি চোৱা হ'লে ইমান দূৰ দৌৰি আহি কষ্ট...”

মোৰ মুখৰ কথা কাঢ়ি গৌৰীয়ে পুনৰ ডাবি দি উঠিল - “হৈছে হৈছে, কোনে কৈছিল মোৰ পাছে পাছে আহিবলৈ? মোক মাতিবৰ অধিকাৰ কোনে দিলে আপোনাক? আঁতৰ হওক ইয়াৰপৰা...”

সমুচিত উত্তৰ এটা ওঁঠৰ আগলৈ আহিছিল, কিন্তু নিজক সংযত কৰিলোঁ। কি হ'ব অপ্রকৃতিস্থ ছোৱালী এজনীৰ লগত সমানে সমানে কাজিয়া কৰি। কিন্তু মই ভাবি পোৱা নাই - এনে কি দোষ কৰিলোঁ যাৰ কাৰণে মোৰ ওপৰত গৌৰীৰ ইমান খং উঠিব পাৰে? কমল-নগৰৰ আটাইতকৈ সন্মানিতা গাভৰু চম্পাৰ মহাৰাণী গৌৰীয়ে, সকলোৰে সন্মুখত আজি এনেভাৱে অপ্রস্তুত হোৱাৰ লাজতেই সি নিজৰ ওপৰত সকলো সংযম হেৰুৱাই পেলাইছে? চম্পাৰ কথা বিশ্বাস হৈছে। মহাৰাণী গৌৰীৰ ভেম নোহোৱা নহয়, অলপ ঠাট্টা কৰিবৰ ইচ্ছাৰেই ক'লোঁ -

“তাকেইতো, কি আস্পদীয়া মোৰ। আপোনাক মাতিবলৈ সাহ

হৈছিল...” গৌৰীয়ে মুখেৰে নামাতিলে। আধা জাপ খোৱা চকুৰ পাহি দুটাৰ মাজেদি মাথোঁ কেৰাহিকৈ মোৰ ফালে খন্তেক চালে। সেই চোৱাৰ মাজত সুন্দৰকৈ ফুটাই তুলিলে অবজ্ঞাৰ ভাবটো।

কিছুপৰ পছতে নিজৰ হাতত মৰ্যাদাক পুনৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবৰ অৰ্থেই মোৰ আগেদি সম্ৰাজ্ঞীৰ ভেমতেই উভতি খোজ ল'লে অহা বাটেদি।

গৌৰী প্ৰথম পৰি যাওঁতে লক্ষ্য কৰিছিলোঁ, খোপাৰ কপৌ ফুলপাহ মাটিত পৰি যোৱা। এতিয়া এৰি থৈ যোৱাত আৰু অলপ খং তুলিবৰ সুবিধা পাই মাত দিলোঁ, “আপোনাৰ ফুলপাহ যে পেলাই থৈ গ'ল...”

তাৰ উত্তৰ নিদি গৌৰীয়ে মাথোঁ কেৰাহিকৈ আকৌ এবাৰ ঘূৰি চালে। তিলকে দিয়া দ্বিতীয় বস্তু এটা এইবাৰ কামত লগালোঁ। শুকুলাৰ পিঠিত থকা খাপৰপৰা কাঁড় এপাট উলিয়াই তাৰ আগেৰে অলপ হাউলি ফুলপাহ তুলি লৈ গৌৰীয়ে শুনাকৈ ক'লোঁ- “বাঃ! সুন্দৰ ফুলপাহ, কিন্তু পাপৰিবোৰ দেখিছোঁ বৰ চোকা...” শুকুলাৰ মুখত গুজি দিলোঁ- “হোঁ খা...” তাই মুখ ঘূৰালে- “কেলৈ? খা খা, তেজ হ'ব তেজ; দেখা নাই কিমান তেজ...”

উত্তৰ আহিল, “তেজ মোৰ নে মোৰ লগত যি এনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ সাহ কৰে তাৰ?” অপমানটো গ্ৰাহ্য নকৰি আচৰিত হোৱাৰ ভাও ধৰি গৌৰীৰ মুখলৈ চালোঁ- “অ' আপুনি এতিয়াও যোৱা নাই? মই ভাবিছিলোঁ...” ফুলপাহ শুকুলাৰ কপালৰ পেটীডালত পিন্ধাই দিলোঁ- “বাঃ দেখিবলৈ ঠিক একে হৈ

পৰিছে...”

গৌৰীয়ে খঙত কি কৰিব একো ভাবি নাপালে। দূৰৈৰপৰা অশোকে মোক মতা শুনিলোঁ। অশোকে আমাক বিচাৰি ফুৰিছে। ৰিং মাৰি আমাৰ উপস্থিতি ক’ত জনালোঁ। অশোকহঁত নহা হ’লে গৌৰীয়ে কি কৰিলেহেঁতেন ক’ব নোৱাৰোঁ কিন্তু অলপ পাছতে লগত কিছুমান মানুহ লৈ আশোকক অহা দেখি “অশোক দাদা” বুলি এনেভাৱে মোৰ ওচৰৰপৰা দৌৰি গ’লগৈ, যেন মই মানুহ নহয়, গৌৰীক খেদা সেই ম’হটোহে।

অশোকৰ ওচৰ পাই ঘোঁৰাৰপৰা নামি, সেই পুৱাৰপৰা এই প্ৰথমবাৰলৈ কমল-নগৰৰ মাটিত ভৰি দিলোঁ। ব্যগ্ৰ হৈ অশোকে প্ৰশ্নৰ পাছত প্ৰশ্ন কৰিলে। ময়ো সকলো জনালে- নজনালে মাথোঁ আজি মাঘৰ বিহুৰ প্ৰথম পুৱাতে গৌৰী আৰু মোৰ প্ৰথম প্ৰীতি সম্ভাষণৰ ক্ষুদ্ৰ ইতিহাসকণ। গৌৰীয়ে মুহূৰ্তলৈ মোৰ চকুলৈ চোৱাত ভাবিলোঁ, হয়তো মোৰ লগত কৰা ব্যৱহাৰৰ কথা কৈ নিদিয়াত মোৰ প্ৰতি গৌৰী অলপ কৃতজ্ঞ হৈছে, পিছে সি ভবা কথা, ভুল হ’বও পাৰে।

“ভগৱানক ধন্যবাদ” অশোকে সকলো শুনি ক’লে- “কাৰো যে একো নহ’ল সেয়ে ভাগ্য; এতিয়া ব’ল যাওঁ, ব’লা গৌৰী, সিফালে উমাই চিঞৰ-বাখৰ হুলস্থূল লগাইছে-”

আহোঁতে বাটত বান্ধি থোৱা অৱস্থাতে ম’হটো দেখিলোঁ। সেইফালে চাই অশোকে ক’লে- “চন্দন, দেখিছোঁ সৰুকালৰ হাত তোৰ এতিয়াও আছে-”

“সিমান নাই.... তিনিবাৰৰ মূৰতহে...”

কিছুসময়ৰ পাছাতে আমি আহি উমাইঁতৰ ওচৰ পালোঁহি। উমাৰ লগে লগে বহুত মানুহ আহি হাবিৰ কাষ পাইছেহি, আৰু লগতে গৌৰীৰ সুবিধাৰ কাৰণে বাগী দুখনো আনিছে। দেখিলোঁ চাৰিওফালৰ সকলোৰে উৎসুক দৃষ্টি মাথোঁ গৌৰীৰ ওপৰত। উমাই গৌৰীক দেখিয়েই দৌৰি আহি আঁকোৱালি ধৰিলেহি। এবাৰ ভৰিৰপৰা মূৰলৈকে সম্পূৰ্ণ অৱস্থাত আছে নে নাই চাই ল'লে।

“উস্ গৌৰী, মোৰ যে কি ভয় লাগিছিল....”

ওচৰৰ দূৰৰ প্ৰতিজন মানুহ আহি গৌৰীক সন্মান দেখুৱালে সুস্থ দেখি আনন্দ প্ৰকাশ কৰি।

আমাৰ সৰু দলটোৰ একবাৰে শেষত আছিলোঁ মই। উমাই ইমান পৰ মোক দেখা নাছিল, হঠাৎ দেখি প্ৰায় চিঞৰি উঠিল - “চন্দন!” পাছ মহুৰ্তত গৌৰীক এৰি ধৰিলেহি মোৰ হাতত - “ইস্ কিমান দিনৰ মূৰত আকৌ তোমাক দেখিলোঁ। - কেতিয়া পালাহি?... মাহীদেউ কেনে আছে?...”

মোৰ প্ৰতি উমাৰ ব্যৱহাৰত সকলো মানুহেই অলপ হয়তো আচৰিত হৈছে যেহেতু মই সকলোৰে অচিনাকি, বিশেষকৈ হৈছে গৌৰী - গৌৰীৰ বাহিৰেও আন এজন, যিজনে প্ৰথম দিনাই গৌৰীৰ শত্ৰুৰূপেই দেখা দিছেহি সেইজনৰ প্ৰতিও যে উমাৰ ইমান আগ্ৰহ থাকিব পাৰে তাক গৌৰীয়ে হয়তো স্বপ্নতো ভবা নাছিল - “কোন এই চন্দন?”

মোৰ প্ৰতি প্ৰথমে অশোকৰ এতিয়া উমাৰ আগ্ৰহ দেখি নিশ্চয় গৌৰীয়ে ভাল পোৱা নাই।

আজি হঠাৎ গৌৰীৰ জীৱনলৈ ধূমকেতুৰ দৰেই এই মানুহটো আহি গৌৰীয়ে সদায় দখল কৰি থকা অন্তৰখনে, গৌৰীৰ ওচৰৰপৰা আধা কাড়ি ল'ব খুজিছেহি - কোন ই?

অলপ হাঁহি উমাৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিলোঁ - “মোৰ ভাল, তোমালোকৰ ভালনে নবৌ? আৰতি? মণি...?”

মাকৰ ওচৰৰপৰা আৰতিয়ে টপৰাই মাত দিলে - “মোৰ খু-উ-উৰ ভাল চন্দন মামা...”

আৰতি যে মোৰ ইমান ওচৰত মই লক্ষ্য কৰা নাছিলোঁ। তাই মোক চিনি পাইছে, মণিয়ে চিনি নাপালেও মাক-বাপেকৰ সাহসত মোৰ ওচৰ চাপি অহাত চাপৰি দুয়োকে দুটা চুমা দিলোঁ। মণিয়ে সাহ কৰি সুধিলে, “সেই বগা ঘোঁৰাটোত উঠি তুমিয়েই গৈছিলো চন্দন মামা?”

আৰতিয়ে ব্যস্ত হৈ চকুকেইটা ডাঙৰ ডাঙৰ কৰি ক'লে - “ইস্ মামা আজি তুমি ইয়াত নথকা হ'লে গৌৰী পেহীক ম'হটোৱে নিশ্চয় মাৰি পেলালেহেঁতেন...”

“খেং কৈলে মাৰিবলৈ যাব পাছে পাছে গৈছিল হে মাথোঁ -”

আৰতিয়ে নামানিলে - “যদি মাৰিবলৈকে নহয় তেন্তে পাছে পাছেনো গৈছিল কিয় - ?”

মই উত্তৰ দিয়াৰ আগতেই কাৰোবাক ঠিক মোৰ পাছফালৰপৰা ফিচ্‌ফিচাই কোৱা শুনিলোঁ - “মাঘৰ বিহুৰ চুমাটো দিবলৈ আকৌ...” ডাঙৰকৈ ক'লে - “আৰতি, মণি তহঁত দুয়োকে ধন্যবাদ, যাহোক ইমান পৰৰ পাছত যেনিবা তহঁতেই দাদাৰ বীৰত্বৰ প্ৰশংসা কৰিলি...”

পাছফালে ঘূৰি চাই দেখোঁ, চম্পাই মোৰ মুখলৈ চাই মিচিক্ মিচিক্ হাঁহিছে। তাইৰ চকু দুটা দুষ্টালিৰে ভৰা। হাতখনত ধৰি ওচৰলৈ টানি আনিবলৈ- “চম্পা, তোৰ দেখিছোঁ এই কেইবছৰে অলপো উন্নতি হোৱা নাই।”

“নহয় চন্দন, চম্পাই ঠিকেই কৈছে, গৌৰীৰ হৈ ধন্যবাদটো মোৰেই প্ৰথমে দিয়া উচিত আছিল...” ব্যস্ত হৈ উমাক বাধা দিলোঁ- “থাওক, থাওক নবৌ, তুমি আৰু মোক ধন্যবাদ দিব নালাগে, ধন্যবাদটো উচিত জনাৰপৰা আগতেই পাইছোঁ...”

মোৰ প্ৰতি কৰা ব্যৱহাৰ গৌৰীক সোঁৱৰাই অলপ লাজ দিয়াৰ লোভকণ সামৰিব নোৱাৰিলোঁ। ভাবিছিলোঁ গৌৰীয়ে লাজ পাব, কিন্তু মোৰ ভুল, লাজ পাওক ছাৰি গৌৰীয়ে মোৰ মুখৰ আগতেই ক’লে - “ব’লা ব’লা নবৌ, ইয়াত কি বাজে কথা পাতি আছে...”।

আচৰিত হৈ উমাই গৌৰীৰ মুখলৈ চালে। হঠাতে গৌৰীৰ কথা কোৱাৰ ধৰণ এনে হোৱাৰ কাৰণ কি বুজি নাপালে। চম্পায়ে বুজা নাই- তাই এবাৰ মোৰ মুখলৈ, আনবাৰ গৌৰীৰ মুখগৈ চাইছে- তাইৰ চকুত প্ৰশ্ন। নুবুজিলে যদিও উমাই পৰিস্থিতিটো স্বাভাৱিক কৰিবৰ অৰ্থে সময় নষ্ট নকৰি গৌৰীৰ ফালে আগবাঢ়ি গৈ মাতিলে- “আহ গৌৰী, মই পাহৰিছিলোঁৱেই, চন্দনৰ সৈতে তোক চিনাকি কৰি দিওঁ।”

গৌৰীয়ে শুনিলে, কিন্তু নুশুনাৰ ভাও ধৰি অলপ দূৰত থকা বাগীখনত গৈ উঠি বহা দেখি মোৰ আৰু সহ্য নহ’ল। কৃতজ্ঞতাৰ মূল্য নাথাকিব পাৰে, সেই বুলি সাধাৰণ ভদ্ৰতা জ্ঞানকণো গৌৰীৰ নাই নে?

“শুনাচোন নবৌ...” তৎক্ষণাৎ উমাক মাতিলোঁ। উমা ওচৰ পোৱাত ফুচ্ফুচায় ক'লোঁ- “ছোৱালীজনীৰ মূৰত দোষ আছে নেকি...?” লৰালৰিকৈ উমাই মোৰ মুখত সোপা দি ধৰিলে- ভয়, জানোচা গৌৰীয়ে শুনে। মোৰ উদ্দেশ্য আছিল গৌৰীক শুনোৱা, গৌৰীৰ মুখখন দেখিয়েই বুজিলোঁ গৌৰীয়ে শুনিলে। মোক সকলোৰে সন্মুখত অৱজ্ঞা কৰি যেনেকৈ অপমান কৰিলে, ময়ো যে ঠিক তেনেকৈয়ে গৌৰীকো অপমান কৰিব পাৰোঁ তাক হয়তো গৌৰীয়ে কল্পনাও কৰা নাছিল। সকলোৰে সন্মুখত আজিলৈকে গৌৰীক বোধকৰোঁ কোনেও এনেকৈ অপমান কৰা নাই। কিন্তু এতিয়া গৌৰীৰ মুখখন দেখি ভাবিছোঁ ইমানখিনি নকৰা হ'লেও ভাল আছিল, হাজাৰ হওক মোৰ ছাল ডাঠ, গৌৰী যে ছোৱালী?

উমাই এইবাৰ বেছ বুজিছে যে আমাৰ ভিতৰত কিবা এটা নিশ্চয় ঘটিছে, আৰু যাৰ কাৰণে আমি দুয়ো ইমান অভদ্ৰ হ'বলৈকো অলপো কুণ্ঠিত হোৱা নাই। কিন্তু ইয়াৰপৰা বিপদ হৈছে উমাৰ-কাক এৰি কাক ল'ব। মোকো উমাই এৰিক নোৱাৰে, গৌৰীকো নোৱাৰে। উপস্থিত বিপদৰপৰা ৰক্ষা পৰিবলৈকে মুখলৈ হাঁহি আনি ক'লে- “গৌৰীয়ে ঠিকেই কৈছে চন্দন, ব'লা ঘৰলৈ যাওঁ- ৰাতিপুৱাৰেপৰা এই বেলি দুপৰলৈকে বোধকৰোঁ পেটত একো এটা পৰা নাই....। আহোঁতে ৰূপালীমপামত সোমাই আহিছিলো?”

“নাই সোমোৱা...”

“নাই সোমোৱা?” উমাই যেন কথা ক'বলৈ পাই ৰক্ষাহে পালে- “দেখিছানে বাৰু মোৰ কি অন্যায়, ইয়াতে বকি আছোঁ অথচ সেই

পুৰাৰেপৰা বাটকুৰি বাই আহিও তোমালোক দুয়ো এতিয়ালৈকে
লঘোণে আছা.. ব'লা... আৰতি, মণি বাগীত উঠগৈ যা, চম্পা
আহা..."

চম্পাই লাহেকৈ উত্তৰ দিলে - “উমা বাইদেউ, মোৰ কাৰণে ৰমা,
ৰাধাহঁত সকলো বৈ আছে, আপোনালোকৰ লগত গ'লে সিহঁতে
বৰ বেয়া পাব..."

“তাকেইতো..."

চম্পাই মোৰ মুখলৈ ঘূৰি চাই ওলাই আহিব খোজা হাঁহিটো
কোনোমতে চেপি ৰাখি প্ৰশ্ন কৰিলে - “দাদা, সেই-ই মই কোৱা
কথাটো মনত আছে..."

চম্পাজনী অতি দুষ্ট, তাইৰ চকু দুটা আৰু দুষ্ট - কথা যে কোনটো
মোৰ বুজিবলৈ এটা মুহূৰ্তও নালাগিল। তাইৰ হাঁহি থকা চকু
দুটালৈকে চাই উত্তৰ দিলোঁ - “আছে।”

উমাই একো বুজিব নোৱাৰি সুধিলে - “কি কথা চম্পা?”

চম্পাই দেখিলে, কথাটো ভাল হোৱা নাই, বিশেষকৈ উমাৰ
সন্মুখত। লৰালৰিকৈ ক'লে - “বুজিছে বাইদেউ, দাদাক কৈছিলোঁ
কমল-নগৰলৈ আহিলে মোৰ ওচৰলৈ নহাকৈ যেন উভতি
নাযায়। দেখিছোঁ দাদাই পাহৰা নাই” - তাইৰ ফাঁকিটো যাতে উমাই
বিশ্বাস কৰে তাৰ কাৰণে মোকো ইয়াৰ ভিতৰলৈ টানি আনি
চম্পাই ক'লে - “তেওঁ সন্দেহ হৈছে দাদাই মোৰ কথা
পাহৰিছিলেই, বোধকৰোঁ আজি পুৱা বকুলপুৰৰপৰা আহোঁতে
জেঠাইদেৱে সোঁৱৰাই দিয়াত হে মনত আছে... উমা বাইদেউ,
এইবাৰ আকৌ আপোনালোকৰ ঘৰ পাই পাহৰি নগ'লেই হয়। মই

কিন্তু যাওঁ দেই...।”

সৰল অন্তঃকৰণেৰে সৈতে উমাই চম্পাৰ কথাটো বিশ্বাস কৰি হাঁহি ক’লে - “বাৰু চম্পা এইবাৰ দাদাৰক সোঁৱৰাই দিয়াৰ ভাৰ থাকিল মোৰ ওপৰত...”

আমাৰ ওচৰৰপৰা চম্পাই খোজ ল’লে। যাওঁতে উমাই নেদেখাকৈ মোৰ ফালে চাই চকু-মুখেৰে সৰু ইংগিত এটা কৰি গ’ল। আনে নুবুজিলেও মই বুজিলোঁ - ইংগিতেৰে চম্পাই ইয়াকেই ক’লে - “... গৌৰীক অপমান কৰিলা বেছ কৰিলা...” ভয় লাগিছিল, চম্পাই জানোচা খোজটোও গৌৰীৰ দৰেই কাঢ়ি দেখুৱাই যাব - ভাগো তাই তেনে একো নকৰিলে।

ইমান পৰ অশোক আমাৰ ওচৰত নাছিল। হঠাৎ দেখা দি ব্যস্ত হৈ ক’লেহি - “ব’ল ব’ল চন্দন, উমা! গোটেই দিনটো ইয়াতে থাকি ইয়াক লঘোণে মাৰিবা নেকি?”

“নামাৰো নামাৰো, কেলৈ মাৰিম, মাৰিলে যে মোৰেই যাব... আপোনালোকো আমাৰ লগে লগেই আহক।”

উমা গৈ বাগীত গৌৰীৰ ওচৰতে বহি পৰিল। আমি দুয়ো বাগীৰ পাছে পাছে ঘোঁৰাত আহিলোঁ।

ৰঙাআলি পোৱাৰ কিছু পাছত গৌৰীৰ বাগীখনে লিগিৰীকেইজনীক লৈ ৰঙাটিলাৰ ফালে ঘূৰিল। উমাৰ বাগী যাব লাগিব বিপৰীত ফালে - বাগীৰ ভিতৰত গৌৰীয়ে উমাক কোৱা শুনিলোঁ - “নবৌ, ময়ো ঘৰলৈকে যাওঁ।” উমা আচৰিত হ’ল - “সেইটো কি কথা? ঘৰলৈ এতিয়া কেলৈ? গধূলিলৈকে মোৰ ওচৰত থকাৰ কথা হৈ আছিল -”

“ওঁ আছিল।”

“তেন্তে কি হ’ল?”

“মত বদলালো?”

“কেলৈ? নাই নাই গৌৰী, তই এতিয়াই ঘৰলৈ যাব নোৱাৰ -”

“নহয় নবৌ...”

উমাই গৌৰীক বাধা দি উঠিল।

“নাই নাই, মই একো নুশুনো...”

গৌৰীৰ এই মত বদলোৱাৰ কাৰণটো মই বুজিছোঁ। উমাক ক’লোঁ - “নবৌ, তুমি নো ইমান বাধা দিছা কেলৈ। যাব খুজিছে যাওক...” তাৰ পাছত অলপ উপযাচিয়েই কেতেকীহঁতক চিঞৰিলোঁ - “এই কেতেকী! কেতেকী শুন তহঁতৰ ৰঙাটিলাৰ আইদেৱেৰ ঘৰলৈ যাব খুজিছে, অলপ ৰ...” গৌৰীয়ে সুযোগটো নেৰি তৎক্ষণাত্ ঘূৰাই হুকুম দিলে -

“কেতেকী তহঁত যা, ৰঙাটিলাৰ আইদেউ এতিয়া ঘৰলৈ নাযায়...”

ইমান পৰ যদিও নজনাকৈয়ে আছিল, এইবাৰ লিগিৰীকেইজনীয়েও বোধকৰোঁ বেছ বুজিছে যে সিহঁতৰ ৰঙাটিলাৰ আইদেউৰ লগত কমল-নগৰৰ এই নতুন আলহীজন অৰ্থাৎ মোৰ সম্ভাষণ বিনিময়খিনি ঠিক যেনে হোৱা উচিত আছিল তেনে হোৱা নাই, অলপ যেন ক’ৰবাত কেনা আছে।

উমাই গৌৰীলৈ চাই সুধিলে - “এইবাৰ আকৌ কি হ’ল?”

“আকৌ মত বদলালো” - গৌৰীয়ে হাঁহি উঠিল।

“হঠাৎ?”

“হঠাতেই বদলাইছিলোঁ, সেই দেখি হঠাতেই বদলালে!...”

একমুহূর্ত পাছত অশোকেও হঠাতেই হো হো কৰি হাঁহি উঠিল।
লগে লগে আৰতি মণিকে আদি কৰি সকলোৰেই বাটৰ মানুহক
আচৰিত কৰি অশোকৰ লগত যোগ দিলে -

ৰূপালীপামৰ পদুলিমূৰত আতৈক দেখি ব্যস্ত হৈ উমাই মাত
লগালে - “নবীন খুৰা, আপুনি দোখোন যাবলৈ ওলাইছে আহক
আহক, বিহুৰ জলপান নোখোৱাকৈ যাব নোৱাৰে...”

“সেয়া...” আতৈয়ে হাঁহি ক’লে - “মোৰ আই, বিহুৰ জলপান
নোখোৱাকৈ গৈছোঁ বুলিনো তোক কোনে ক’লে? তোৰ যশোদাই
মোক, খুৰাকে পেট ভৰাই খুৱালে...”

“খুৱালে ভাল কৰিলে, আকৌ খাব লাগিব...” উমাই অনুৰোধ
কৰিলে।

“আকৌ নিশ্চয় খাম, তোৰ কাষত বহি নাখালে যে বছৰেকৰ
বিহুটোৱেই মোৰ অথলে যায়। পিছে আগতে এপাক ঘূৰি আহোঁ
দেই, যদিবা পেটত অলপ ঠাই হয়ই, তাৰ উপৰি আমাৰ খেলখন
এতিয়াও শেষ হোৱা নাই, বুজিছনে মোৰ আই...”

“বুজিছোঁ নবীন খুৰা, আকৌ নাহিলে কিন্তু বৰ দুখ পাম, মনত
ৰাখিব...” নবীন আতৈক বিদায় দি আমাক উমাই ঘৰৰ একেবাৰে
ওপৰ মহলালৈ মাতি আনিলে। যশোদাই আৰতি, মণিক লৈ
গ’লহি। যশোদা উমাৰ ৰান্ধনী ঘৰৰ গৰাকী।

মুখ-হাত ধুই ৰূপালীপামৰ সুসজ্জিত জিৰণি কোঠাত বহিলোঁহি।
ভিতৰফালে যশোদাই খোৱাৰ যোগাৰ কৰিছে।

আমাৰ চাৰিওৰে ভিতৰত হোৱা সাধাৰণ কথা-বতৰাৰ সম্পূৰ্ণ দায়িত্ব লৈছে উমাই নিজে। মোৰ মুখ খুলিবলৈ বেছি সুবিধা দিয়া নাই- উমাৰ ভয়, জানোচা সুযোগ পালেই বেয়াৰ ফালে ঢাল লওঁ, বিশেষকৈ গৌৰী যেতিয়া মোৰ সন্মুখত উপস্থিত। উমা মোৰ নিচেই কাষতে বহিছে যাতে প্ৰয়োজন হ'লেই মুখত সোপা দিব পাৰে। উমাৰ অকল মোক লৈয়ে ভয় নহয়, গৌৰীক লৈয়ো। যা হওক উমাৰ কিন্তু অলপ আশা হৈছে যিহেতু গৌৰীৰ এতিয়া ৰাগজাল একো নাই- সম্পূৰ্ণ স্বাভাৱিক অৱস্থালৈ ঘূৰি আহিছে।

তেতিয়ালৈকে গৌৰীৰ মুখখন স্বাভাৱিক অৱস্থাত দেখিবলৈ কেনে হয় দেখা নাছিলোঁ- এতিয়া দেখিলোঁ। গৌৰীৰ ৰূপ আছে নে নাই সেই প্ৰশ্ন অবান্তৰ, প্ৰশ্ন হ'ব পাৰে গৌৰীতকৈ ৰূপৱতী আছে নে নাই? বিশেষকৈ গৌৰীয়ে যেতিয়া হাঁহে। এই গৌৰীৰ মাজত চম্পাৰ গৌৰীক বিচাৰি নাপালোঁ। তথাপি চম্পাৰ গৌৰীৰ প্ৰতিও মোৰ সমানে আকৰ্ষণ, দুয়োটা বেশতেই মোৰ চকুত অপূৰ্ব হৈ দেখা দিছে। কথা পতাৰ ফাঁকে ফাঁকে কেইবাবাৰো চুৰ কৰি গৌৰীক চালোঁ। দুবাৰ চকুৰে চকুৰেও পৰিলোঁ। উচিত-অনুচিত একো ভবা নাছিলোঁ, লাজো লগা নাছিল, কিন্তু লাজ লাগিল আৰু নিজৰ ওপৰত অলপ খঙো উঠিল, উমাৰ চকুত ধৰা পৰি। অশোকৰ কিবা কথাত মোৰ অস্তিত্ব পাহৰি গৌৰীয়ে মুক্তকণ্ঠে হাঁহি উঠিছিল, আৰু মই মুগ্ধ হৈ চাইছিলোঁ, গৌৰীৰ মুখলৈ, কিন্তু উমাই দেখিলে।

ক্ষীণ হাঁহি এটা ওঁঠত লৈ উমাই ক'লে- “চন্দন, তোমালোক বহা দেই মই এবাৰ যশোদাইনো কিমানদূৰ আগবাঢ়িছে চাই আহোঁ।”

অশোক-গৌৰীয়ে খন্তেকলৈ এবাৰ উমালৈ চাই আকৌ কথা

আৰম্ভ কৰিলে। মই মনে মনে বহি ব'লোঁ, আনকি এবাৰ উমাৰ মুখলৈকো নাচাই চালোঁ ওচৰৰ বেৰখনলৈ। তাত ৰূপৰ খাপৰে সৈতে দুখন তৰোৱাল কেঁচীয়াকৈ ওলোমাই থোৱা আছে। উমাৰ মুখলৈ চাব নোৱাৰি কিয় যে মই তৰোৱাল চোৱাৰ ভাও ধৰিছোঁ তাক উমাই বুজিলে, কিন্তু মুখেৰে একো নামাতি নিশ্চিন্ত হৈয়ে কোঠাৰপৰা ওলাই গ'ল। ধাৰণা খন্তেকৰ ভিতৰতে একো অঘটন নঘটে, বিশেষকৈ অশোক যেতিয়া আমাৰ মাজত আছে।

বহুত সময় পাৰ হৈ গ'ল। অশোক আৰু গৌৰীয়ে ঠিক কিমান পৰ কথা পাতি আছিল ক'ব নোৱাৰোঁ, কিন্তু হঠাৎ সেইফালৰপৰা একো শব্দ নহাত ঘূৰি চাই দেখোঁ সিহঁত বহি থকা ঠাইডোখৰ শূন্য। কেতিয়ানো হালেই উঠি গ'ল তৰ্কিবই নোৱাৰিলোঁ। তথাপি অনুমান হল, গৌৰীক যেন মুহূৰ্তলৈ দেখিলোঁ এদাঁতিয়ে থকা পৰ্দা এখনৰ আঁৰত লুকাই যোৱা। অশোকে লুকাল নেকি? কিন্তু কিয়? এই বুঢ়া বয়সত ইহঁতৰ কুক-ভা খেলিবৰ চখ হ'ল কেনেকৈ? বেছিপৰ তাকো ভাবিব নোৱাৰিলোঁ, বাৰণ চকু দুটা আপোনা আপুনি ঘূৰি গ'ল কোঠাটোৰ আন এটা দাঁতিৰ আধা জাপ খাই থকা দুৱাৰ এখনলৈ। সেইফালৰপৰা শব্দ আহিছে। ভাবিছিলোঁ সেয়া অশোক, কিন্তু দুৱাৰ ঠেলি যিজনে দেখা দিলে সেইজন অশোকো নহয়, গৌৰীও নহয়, এজন বৃদ্ধ। বহুত পৰলৈকে চিনিব নোৱাৰিলোঁ। কিছুপৰ মোৰ মুখলৈ চাই বৃদ্ধই মাত দিলে - “এ কোন এইটি...?”

যদুখুৰা আগবাঢ়ি মোৰ সন্মুখলৈ আহিল - দেখি চিনি পোৱা নাছিলোঁ, মাতটোত খুৰাক চিনিিলোঁ। মোকো খুৰাই চিনি পাইছেঃ “তাকেইতো পাৰ্বতীৰ ল'ৰা নহৈ যায় ক'লৈ... বৰ এটা হ'লি ঐ,

মাৰৰ ভাল নে চন্দন...?”

“ভাল খুৰাদেউ-”

“বেছ বেছ ৰাজধানীৰপৰা উভতি অহা অশোকৰ মুখত শুনিছিলোঁ। পিছে এইবাৰ? পঢ়া-শুনাতো শেষ কৰি আহিলি, এতিয়া কি ঠিক কৰিছ?” অলপকৈ হাঁহি উত্তৰ দিলোঁ- “এই আহিছোঁহে খুৰাদেউ, তেওঁ ঠিক কৰিছোঁ প্ৰথমে দিনদিয়েক ভালমতে জিৰাই লম, তাৰ পাছত...”

মোৰ কথা শেষ হোৱাৰ আগতেই খুৰাই মাত দিলে- “ঠিক কৈছ, বোপাই প্ৰথমে জিৰাই লোৱা উচিত, তাৰ পাছত লাহে ধীৰে কাম-কাজ আছেই, কিন্তু এতিয়া কি শাৰীৰিক কি মানসিক দুয়োটাৰ কাৰণে জিৰোৱাটোৱেই হৈছে মুখ্য। কেনেকৈ জিৰাবি?”

খুৰাৰ অদ্ভুত প্ৰশ্ন শুনি হাঁ-কৈ খুৰাৰ মুখলৈ চাই থাকিলোঁ। “কেনেকৈ জিৰাবি” বুলি যে কোনোৱাই প্ৰশ্ন কৰিব পাৰে ভবাই নাছিলোঁ। কি উত্তৰ দিম? মোলৈ অপেক্ষা নকৰি খুৰাই নিজেই দিলে- “কেনেকৈ শুন, মই কৈ দিওঁ-শুই নহয়, বহি নহয়, ঘূৰি নহয় তাতোকৈ ভাল উপায় আছে; আহ মোৰ লগত...”

খুৰাই মোক হাতত ধৰি লৈ গ’ল। হঠাৎ বুকুখন চিৰিং কৰি উঠিল। নিমিষতে বুজিলোঁ খুৰাই নো কি উপায়ৰ কথা কৈছে। খুৰাৰ কথা, পাশাৰ কথা, এটা এটাকৈ সকলো মনত পৰিল। এতিয়াহে বুজিলোঁ গৌৰী আৰু অশোকৰ কুকু-ভা খেলৰ প্ৰয়োজন কেলৈ হৈছিল। কিন্তু বহুত বেলিকৈ বুজিলোঁ। এবাৰ ফাঁকি দিবলৈ চেষ্টা কৰিলোঁ- “খুৰাদেউ, মই বুজিছোঁ কি উপায়ৰ কথা কৈছে, কিন্তু

মই যে খেলিব নাজানো -”

“মই শিকাই দিম” খুৰাই যেন উত্তৰটো ওঁঠৰ আগতে লৈ আছিল -

“দহ বছৰ ৰাজধানীত থাকিনো কি শিকিলি?”

পৰিত্ৰাণ পাবৰ আশাত লৰালৰিকৈ ক’লোঁ - “তাত পঢ়া-শুনাহে কৰিছিলোঁ, পাশা খেলবতো শিক্ষা নাপালোঁ -”

“সেয়ে হ’ব, পঢ়া-শুনা কৰিব যদি পাৰ পাশাও পাৰিবি, দুয়োটাতে বেছি মগজ নালাগে, একাগ্ৰতা আৰু ধৈৰ্য্য - দহ বছৰ ধৈৰ্য্য ধৰি পঢ়িলি, গতিকে এইটো আৰু পাৰিবি ব’ল...”

তাৰ পাছত আধাঘণ্টা সময় যে মোৰ কেনেকৈ কাটিল তাক ঈশ্বৰেহে জানে। বোধকৰোঁ জীৱনত কেতিয়াও ইমান অশান্তি-কষ্টত নিৰুপায় হৈ বহি থাকিবলগীয়া হোৱা নাছিল। মাজে মাজে ভাবিলোঁ, চল বুজি খুৰাৰ ওচৰৰ পৰা লৰ দিওঁ। প্ৰথম দিনাই খুৰাক আঘাত দিবৰ সত নগ’ল।

কাঠৰ মূঢ়াৰ দৰে বহি আছোঁ। খুৰাই যি কৰিবলৈ কৈছে যন্ত্ৰৰ দৰে কৰি গৈছোঁ। কিন্তু ভাবি পোৱা নাই এই ‘একপো’ ‘দুইপো’ ‘ছাক্কাৰ’ মাজত খুৰাই নো কি মোৰ সন্ধান পাইছে? খেলৰ লগে লগে উৎসাহত, আনন্দত খুৰাৰ মুখখন উজ্জ্বল হৈ উঠিছে। এবাৰো ভবা নাই মোৰনো অৱস্থাটো কেনে? ভাল আপদ...মই যে অধৈৰ্য্য হৈ উঠিব পাৰোঁ, মোৰ খং উঠিব পাৰে খুৰাই তাক মুহূৰ্তৰ কাৰণেও বিচাৰ কৰি চোৱা নাই। কিন্তু সঁচাই মোৰ খং উঠিছে। খুৰাৰ ওপৰত, উমাৰ ওপৰত, অশোক-গৌৰীৰ ওপৰত আৰু বিশেষকৈ নিজৰ কপালৰ ওপৰত। অশোক-গৌৰীয়ে জানিছিল যদি মোকো লুকাবলৈ কিয় ইংগিত নিদিলে? আৰু

উমায়ে বা ৰান্ধনি ঘৰত ইমান পৰ কৰে কি?

সময় নাযায়-নুপুৰায় যেন লাগিছে। সময়ৰ পখিলা যে ইমান লাহে লাহে উৰে কেতিয়াও এনেদৰে উপলব্ধি কৰা নাছিলোঁ। অসহ্য, ভাবিবও পৰা নাই-পাশাৰ ঢাল সন্মুখত লৈ এখন সম্পূৰ্ণ বেলেগে পৃথিৱীত হে যেন বহি আছোঁ। ইয়াত উমা নাই। অশোক নাই, গৌৰীও নাই- আছোঁ কেৱল মই আৰু খুৰা-খুৰা আৰু মই।

কি কৰিম; হ'ল বুলিনো কিমান এনেকৈ বহি থাকিব পাৰি? মই ফুটাই নক'লেও গাৰ অংগ-প্ৰত্যংগেৰে, মুখৰ আব-ভাবেৰে সকলো বকমে চেষ্টা কৰিলোঁ মোৰ মনৰ অৱস্থা খুৰাক বুজাবলৈ, কিন্তু মিছা, খুৰাই দেখিও নেদেখিলে। আৰু কিছুপৰ এনেদৰে থাকিবলগীয়া হোৱা হ'লে কি কৰিলোঁহেঁতেন ক'ব নোৱাৰোঁ, কিন্তু ৰক্ষা কৰিলেহি উমাই। লৰালৰিকৈ উঠিব খুজিছিলোঁ- খুৰাই আকৌ বহুৱাই দিলে। কাকূতি ভৰা দৃষ্টিৰে উমালৈ চোৱাত উমাৰ দয়া হ'ল।

“নহয় নহয় খুৰাদেউ, সেইটো বৰ অন্যায় হ'ব, সেই পুৰাৰেপৰা বেচেৰাৰ পেটলৈ এটোপ পানীও যোৱা নাই...পাশা থৈ আগতে খাই-বৈ লওকহি-”

“মই খালোঁ নহয়-”

“আপুনিহে খালে, চন্দনে যে এতিয়াও খোৱা নাই, চন্দনক এৰি দিয়ক। আপুনি বৰঞ্চ নবীন আতৈ অহালৈকে বাট চাওক-চাওঁ উঠা চন্দন।”

আন কোনোবাই খুৰাৰ ওচৰত তেনেকৈ হুকুম কৰা হ'লে খুৰাই গৰ্জন কৰি উঠিলেহেঁতেন, কিন্তু উমাক খুৰাই সমীহ কৰি চলে।

পাশাৰ ঢালৰপৰা খুৰাক যদি কোনোৱাই তুলিব পাৰে সি একমাত্ৰ উমা। বাধ্য হৈ খুৰাই ক'লে- “বাৰু বাৰু বোপাই যা, খোৱা-বোৱাৰ পাছত আকৌ বহিম দেই-”

“নিশ্চয় খুৰাদেউ, মই এতিয়াই আহোঁগৈ...” পেটে পেটে ভাবিলোঁ জীৱনত আকৌ খুৰাৰ সন্মুখলৈ নাহোঁ।

উমাৰ লগত কোঠাৰপৰা ওলাই আহিলোঁ- “ইমানপৰ ক'তনো মৰিছিলো নবৌ? ঘৰত মাতি আনি ইমান কষ্ট দিবা বুলি কেতিয়াও ভবা নাছিলোঁ, আনে নহ'লেও অন্ততঃ তুমি...”

“সঁচাই চন্দন, মই ক'ব পৰা নাছিলোঁ, ভাবিছিলোঁ গৌৰীহঁতৰ লগতে আছা, খাবলৈ মাতিবলৈ আহিহে বুজিলোঁ তুমি ইয়াত...”

“মাতিবলৈ নো অলপ সোনকালে ইয়াক নোৱাৰিছিলানে?”

“কি কৰিবা, খোৱা বস্তুবোৰ আকৌ তপতাবলগীয়া হোৱাত হে ইমান সময় লাগিল, নহ'লে তোমাক ইমান পৰ লঘোণে নাৰাখিলোঁহেঁতেন- ব'লা...”

“লঘোণৰ কথা মই কোৱা নাই, কৈছোঁ...”

উমাই মোক আৰু একো ক'বলৈ নিদি টানি লৈ গ'ল বান্ধনি ঘৰলৈ। তাত অশোক আৰু গৌৰীকো দেখিলোঁ মোলৈকে অপেক্ষা কৰি বহি আছে। মই সোমোৱা মাত্ৰকে গৌৰীয়ে মুহূৰ্তলৈ এবাৰ মোৰ মুখলৈ চালে, অশোকেও চালে। বুজিলোঁ সিহঁতে মোৰ মুখত কি দেখিবলৈ আশা কৰিছে।

অশোকে হাঁহি সুধিলে- “কেনে লাগিল?”

তাক নিৰাশ কৰিবলৈ আচৰিত হোৱাৰ ভাও ধৰি ঘূৰাই সুধিলোঁ-

“কি কেনে লাগিল?”

অলপো অপ্রস্তুত নহৈ অশোকে ক'লে - “এই পাশা খেলখন।”

“বঢ়িয়া, মই ভাবি নাপাওঁ মানুহে কেলৈ খুৰাৰ ভয়ত লুকাব লগা হয়? আৰু পাশাখেলখনতো সিমান নীৰস নহয়। মোৰ বেছ ভাল লাগিছিল। ভাবিছিলোঁ আৰু অলপ ‘একপো’, ‘দুইপো’ চলাওঁ, পাছে নবৌৱে টানি লৈ অনাত...”

মোৰ কথা শেষ হোৱাৰ আগতেই অশোকে হো-হোকৈ হাঁহি উঠিল। গৌৰীৰ মুখখন দেখা নাই যদিও বুজিলোঁ গৌৰীয়েও খুক খুক কৰি হাঁহিছে লগতে উমায়ে। উপায় নাপাই আচৰিত হোৱাৰ ভাও ধৰিলোঁ - “কি হ'ল? ইয়াত আকৌ ইমান হাঁহিবৰে বা কি আছে?”

“নাই নাই, হাঁহিবৰ নো কিটো আছে.... চাওঁ উমা খাবলৈ নিদিয়া?”

অশোকে কথা ঘূৰালে। খাবলৈ বহিলোঁ, কিন্তু হাঁহিটো সকলোৰে মুখত লাগি ৰ'ল। গৌৰীয়ে এবাৰ উমাক ফুচফুটাই কোৱাও শুনিলোঁ - “নবৌ তুমি যদি অৱস্থাটো এবাৰ দেখিলাহেঁতেন.... মই আৰু দাদাই লুকাই লুকাই চাই আছিলোঁ -”

আমাৰ লগত উমাক নবহা দেখি সুধিলোঁ - “তোমাৰ নবৌ?”

“মোৰ কথা বাৰু ভাবিব নালাগে, আগতে তোমালোকেই খোৱাচোন, মই ওচৰত বহি দি থাকোঁ... ইমান বেলি কৰি তোমাক আজি বৰ কষ্ট দিলোঁ।....”

“হৈছে হৈছে! মোলৈ যে মৰম কিমান খুব বুজা আছে...”

সকলোৰে আকৌ হাঁহি উঠিল। অশোকে হাঁহি হাঁহি ক'লে-
“বুজিছ মই ভাবিছিলোঁ...”

“মনে মনে থাক তই....”

“আৰে মই কি কৰিলোঁ?”

অশোকক চিঞৰি ক'লোঁ- “মই কি কৰিলোঁ? কিয়? নিজে লুকুৱাৰ
আগতে মোক ক'ব নোৱাৰিছিলি।”

“মই কম বুলি ভাবিছিলোঁ চন্দন, কিন্তু এই গৌৰী....”

হঠাৎ উমাৰ হাতৰপৰা কাঁহৰ বাটিটো মাটিত পৰি বান্ বান্ শব্দ
কৰি উঠিল। অশোকৰ কথা আৰু শেষ নহ'ল।

“ইস্ ভাগ্যে বাটিটোত পানী-দুনি একো নাছিল দেও” ...উমাই
লৰালৰিকৈ ফাঁকি দিলে কিন্তু উদ্দেশ্য সিদ্ধি হ'ল। মই ভালকৈয়ে
বুজিলোঁ, এই সকলোৰে মূলত গৌৰী। বৰ বুদ্ধি কৰিয়েই মোক
জব্দ কৰিলে গৌৰীয়ে।

কিন্তু উমাৰ অৱস্থা দেখি বেয়া লাগিল। সান্ত্বনা দিবলৈকে ক'লোঁ,
“বাটিটো নেপেলোৱা হ'লেও আছিল নবৌ! ভয় কৰিব নালাগে,
পৰাজয় স্বীকাৰ কৰি লৈছোঁ। দেহি ঐ কাৰ মুখ চাই আজি
উঠিছিলোঁ? দেখিছোঁ গোটেই দিনটো মোৰ এনেকৈয়ে যাব... ম'হ
যুঁজত হ'ল সেই; ইয়াত হ'ল এই, আৰু বা কপালত কি আছে-”

কথা ক'বলৈ এজনকো অলপো সময় নিদি আকৌ বৰ গম্ভীৰ হৈ
কৈ গ'লোঁ- “যা হওক ভালেই হ'ল, প্ৰথম দিনাই যথেষ্ট শিক্ষা
হ'ল। গতিকে নবৌ, তোমাকো সেৱা- অশোককো সেৱা আৰু
তোমালোকৰ কমল-নগৰৰ সকলোকে সেৱা জনাইছোঁ- আৰু
কেতিয়াও এইফালে মুখ নুঘূৰাওঁ, মোৰ বকুলপুৰেই ভাল।”

“ইস্” উমাই মোৰ মুখলৈ চাইছে, মোৰ কথাত ক’ববাত দুৰ্বলতা আছেনে নাই, - “বাৰু দেখা যাব-”

“দেখা যাব নহয়, সঁচাই কৈছোঁ-”

গান্ধীৰ্যৰ অভিনয়খিনি নিখুঁত হোৱাত উমাৰ অলপ খু-দুৰনি লাগিছে- লোভ দেখুৱালে -

“পৰাজয় স্বীকাৰ কৰি পলাই থকাত একো গৌৰৱ নাই-”

“বিপদ মাতি নানিবা নবৌ।”

“হওক বিপদ- আহিবা তুমি?”

অলপকৈ হাঁহি ক’লোঁ- “বেছ - তেন্তে সেয়ে হ’ব- মাজে মাজে আহিম.... হয়তো সদায়ো আহিব পাৰোঁ, কিন্তু এতিয়াই তোমাক সাৱধান কৰি দিছোঁ নবৌ, ইয়াৰ পৰিণাম কিন্তু ভয়াবহ...”

“আমি প্রস্তুত!” উত্তৰটো দিলে গৌৰীয়ে- “কাৰ্যক্ষেত্ৰতে তাৰ প্ৰমাণ পোৱা যাব- কাৰো মুখৰ দস্তক কমল-নগৰৰ কেঁচুৱা এটায়েও ভয় নকৰে...”

ৰাজকুঁৱৰীক ক’লোঁ- “তথাস্তু-”

Nirvana Sutra

Nirvana Sutra অসমৰ তথা উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ প্ৰথম ই-বুক প্ৰকাশক।

www.assamkart.com ৱেবছাইটটোৰ যোগেদি সৰ্বপ্ৰথমে Nirvana Sutra ই ই-বুক বিতৰণৰ কাম আৰম্ভ কৰে। Nirvana Sutra ৰ e Publishing Division ৰ জৰিয়তে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ বিভিন্ন লিখক আৰু প্ৰকাশকৰ কিতাপ ই-বুক হিচাপে প্ৰকাশ কৰাত আগ্ৰহী।

The publishing division of Nirvana Sutra publishes quality eBooks that help people to think, enjoy and find out new things. Nirvana Sutra has published some of the most amazing, award winning, classic works of the masters.

Find more Assamese ebooks at

Assamkart (www.assamkart.com)

কেইবা শ অসমীয়া কিতাপ এতিয়া আপুনি পাব ই-বুকৰ ৰূপত

AssamKart www.assamkart.com

উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ একমাত্ৰ ই-বুক ষ্টোৰ

ড० ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, অসম কেশৰী অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, হোমেন বৰগোহাঞি, অনুৰাধা শৰ্মা পূজাৰী, মামণি ৰয়চম গোস্বামী, শিৱনাথ বৰ্মন, কুলেন্দু পাঠক, ইচমাইল হোছেইন, কুমুদেন্দ্ৰ হাজৰিকা, হৰেকৃষ্ণ ডেকা, ড० হীৰেণ গোহাঁই, ইমৰান শ্বাহ,

অপূৰ্ব শৰ্মা, কুল শইকীয়া, জীৱন নৰহ, ডাঃ ব্ৰজেন্দ্ৰজ্যোতি বৰা, নিৰুপমা বৰগোহাঞি, ময়ূৰ বৰা, অতনু ভট্টাচাৰ্য, দীপিকা চৌধুৰী, ভৃংগেশ্বৰ শৰ্মা, মৃত্যুঞ্জয় মহন্ত, নীলিম কুমাৰ, সৌৰভ শইকীয়া, সমীৰ তাঁতি, ৰফিকুল হোছেইন, কৰিবঞ্জন শইকীয়া, সন্তোষ কুমাৰ কৰ্মকাৰ, আৰাধনা পটংগীয়া গোস্বামী, লোকনাথ গোস্বামী, দীপিকা চৌধুৰী, প্ৰদীপ নাথ, ড॰ অমৰেন্দ্ৰ গগৈ, ধনী বৰা, জয়কান্ত গন্ধীয়া, সংগীতা ৰাণী কলিতা, অপূ ভৰদ্বাজ, নিপম কুমাৰ শইকীয়া, মণিকা দেৱী, সৌমিত্ৰ যোগী, ভদ্ৰ বৰা, নিতুমণি শইকীয়া, মৃদুল শৰ্মা, অপৰ্ণা গোস্বামী, মনালিছা শইকীয়া, বিকাশ শৰ্মা, অতনু ভূঞা, ধীৰা হাজৰিকা আৰু আন বহুতো লিখকৰ ই-বুক পঢ়িবলৈ পাব।

Discover other titles published by Nirvana Sutra

<http://www.nirvanasutra.com/publications/>

Connect with us Online:

Facebook

AssamKart

<https://www.facebook.com/pages/AssamKart/5073243226299>

Nirvana Sutra

<http://www.facebook.com/nirvanasutracontent>